

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 2 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 25 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSÉK:
6-szorosos petit sor egyeztet 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitár sorra 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, április 3.

Mai számunk főbb közleményei:

Vészérők: Közhangulat csinálás.
Fenyegetések.
A porvesztes város.
Másfélmillió koronás államszegély az aradi második polgári iskolának.
A nap furcsaságai.
A földvásárló leány gróf.
Följelentés egy képviselő ellen.
A kormány a vidéki papírok ellen.
Az aradi bankfiók.
Amiről beszélnek.
Mese egy csomó ezresről.
Elnöklés angol módra.
A Széchenyi-Vanderbilt pár Budapesten.
Tárca: Királyok és cigányok. Írta: Mikszáth Kálmán.

Közhangulat csinálás.

Arad, április 2.

Az obstrukciót mi elítéltük kezdettől fogva. Amit a többség akar, annak kell megtörténni. Ha ez az elv nem érvényesülhet, akkor nincs alkotmányosság.

Hiába harcoltunk ezen igazság érvényesüléseért, az obstrukció legyőzte ezt az igazságot és kormányra kerültek azok, akik a régi többséget kormányozni nem engedték.

Mi ma is azt valljuk, hogy ezt az országot valakinek kormányozni kell s ha a régi többség megbukott, az új többség kormányzási működését megakadályozni épen olyan bűn szerintünk, mint amilyen bűn volt a régi többség tevékenységét erőszakkal lehetetlenné tenni.

Az elnöki erőszak semmi esetre sem helyeselhető, de ha a többség akarátának érvényesülése érdekében nyer alkalmazást, nem olyan súlyos vétség, mint az ob-

strukció, mely nem egyesektől vonja meg a szólásjog szabadságát, hanem az összeségtől és még ezenfelül az ország kormányzását is lehetetlenné teszi.

Altalanosságban így áll ennek a kérdésnek az igazsága, mely szabály alól kivételek lehetnek, de most ezekkel a kivételekkel foglalkozni nem óhajtunk, mert egyrészt az obstrukció jogosultságáról való elméletek már eléggé ismeretesek; másrészt, mert teljes beigazolását nyújtották az események annak, hogy a győzelemre jutott obstrukció nem volt jogosult, a mai pedig még annál is jogosulatlanabb, mert még csak a személyes érvényesülés szempontjaiból sem célszerű.

Ellenben rettenetes veszedelmet látunk mi az obstrukcióban azért, mert rendkívül alkalmas eszköz arra, hogy egyesek vagy egyes csoportok ezzel hamis közhangulatot csináljanak az országban.

Hiszen igaz, hogy most, ebben a pillanatban, a nemzet közhangulata egykönnyen nem válik idegessé. A most élő generáció tisztában van a politikai mesterkedéseknek ezen eszközével, mert a hatvanhetes polgárság nagyon tudja, hogy az a terrorizmus, melylyel az ő vezéreit a fórumról leszorították, milyen volt, — a negyvennyolcas polgárság pedig, mely ezt a terrort alkalmazta, saját politikai vezéreinek érvényesülése végett, még jobban tudja, hogy mit miért kellett megtennie a múltban.

Ezt a generációt már idegessé tenni nem fogja sem a népszónoklás, sem az obstrukció; de mi lesz az utánunk következő generációkkal?

Fermészetes folyamatnak látszik ná-

lunk az, hogy körülbelül minden harmadik évtized végén forrongásba jut az ország közhangulata és máris valószínűnek látszik, hogy a mai parlamenti többség mely kormányzási pozícióját készül megerősíteni, két, három évtized múlva úgy bukik meg, mint ahogy ő most a harminc év óta domináns hatvanhetes pártot elbuktatta.

Nem a parlamenti váltógazdaság ellen van nekünk észrevételünk. Amit a győzelmes obstrukció lerombolt, azt íme, most kezdi az új többség felépíteni s mert a megüledett szilárd épületnek még a fundamentumát is megrendítette az ország forrongása, — már is tapasztaljuk, hogy az új építkezés még sokára lesz olyan biztos alapon fekvő, mint a régi volt.

Lehetetlen az, hogy egy országban minden ember becsületes legyen. Mindenütt vannak közéleti szédelgők és demagógok. Nálunk azonban sem közéleti szédelgők, sem demagógok nincsenek, hanem nálunk valóságos iskolája van a közhangulat csinálás mesterségének és mi ezeket a mestereket rajongó lelkű hazafiaknak ismerjük s már az ifjú nemzedékeket is úgy neveljük fel, hogy ezen rajongó lelkű hazafiak szelleméért lelkesedjék.

Magyarország ifjusága nem tudja megérteni azt, hogy lehet valaki hazafias akkor is, ha a politikai possibilitiesokhoz alkalmazkodva igyekszik a tényleges helyzettel az ország érdekében megalkudni. Hazafiasnak csak azt a politikát ismeri el, mely nem gondolkozik, nem fontolgat, nem

Királyok és cigányok.*

Írta: Mikszáth Kálmán.

Szegények vagyunk, de legalább szépeket álmodhatunk. Senki se zavar. Az éneklő madarat mindenki kiméli. Talán nem is az éneke miatt. Ha a fülemilének olyan hűs lenne, mint a fécáné, bizonyosan üldöznék, törbe fognák, vadásznának rá. De hát miért bánták a fülemilét, vagy a poétát, mikor semmije sincs, csak a daloló jókedve.

Mégis olyan semmi, ami ugyyszólván mindent pótol. Az ember ott ül a maga birodalmában az íróasztalánál és azt hiszi, nagy dolgot végez, mikor egy egy poémát nyélbe üt. Aki nem ezt hiszi, az ne is fogjon hozzá, mert az lehet okos ember, de nem lehet jó író. Aki ellenben hiszi, az lehet jó író, csak nem lehet okos ember. De minek is az, ebben az országban?

Kár, hogy ebből a kábitó tündérvilágból ki engedtem magam csábításai a politikai homokra. Hiszen van valami hasonlóság a két légkör között. Itt is olyanforma öncsalásból táplálkozik a lélek.

Ez a milieu is varázslatos s ahogy több, mint két évtizeden keresztül majd az egyikbe, majd a másikba sodródtam, a mimikri elmélet

szerint a fontoskodásnak és tulbecsülésnek azokat a színtörvényműveket vettem fel, amelyek ott voltak, ahol épen voltam; ha a képviselő-ségbe éltem bele magamat, kicsinyelni kezdtem irodalmi mesteriségemet s gyakran szívesen elcseréltem volna minden munkáimat egy sikerült közbeszólásért, melyet egyiktől-mástól megirigyeltem, viszont ha írói munkámba mélyedtem, neveltséges léhaságnak tetszett az egész képviselősködés s valamennyi beszédnél többre értékeltem egy jólírt alakot, mely az író halántéka alól hasad ki az életre.

Ebből az ide-oda való hánykódásból ered aztán, hogy nem lett belőlem jó politikus, se olyan író, aminő talán lehetett volna, csak egyhez tartom magamat.

Valamilyen író azonban mégis lettem s ha most az élet őszén megcsinálom a mérleget, elmondhatom, hogy ami öröm ért, az mind az irodalomból való és ami bosszúságot nyeltem, azt mind a politika kölözte.

Persze az irodalmi örömeim sem valami kézzel tapintható eredményekből állnak: rózsa-színű ködből szőtt párázatok, melyek, mint a délbáb, csillogó toronyokat, városokat mutogatnak, de ha közel érsz hozzájuk, szétfosszanak...

Írói hírnév! Bolondos pillangó! Ireg, libben, mártogatja szárnyát a verőfényben s az-

tán száll száll... de merre és meddig? Ugy velnéd, hogy messze, pedig talán csak ott forog körülöttem.

Körülbelül három vagy négy év előtt megszólított Apponyi Albert gróf a képviselőházi folyosón azokban az időkben, mikor Amerikából hazajött:

— Van egy amerikai élményünk, amit el akarok mondani, mert jó azt neked tudni.

Azért adom feltűnően néhány szót, mert összehasonlíthatatlan hangján és előadásán legott látszott, hogy erre teszi a súlyt: „jó azt neked tudni” (tehát bizonyosan valamelyest a személyemet érinti.)

Mohó figyelemmel hallgattam, amint kiszínezte bevezetése, mennyire lehangozta őket amerikai utjukon, hogy az Óceánon túl, alig tudnak rólunk valamit...

Már nem emlékszem, Pap Géza, vagy Mohay közbeszólt:

— A legtöbben azt se tudták, hogy Magyarország melyik világrészben fekszik.

— De némileg kárpótol minket — folytatá a nagy magyar szónok — egy kis epizód Roosevelt elnöknel, midőn nála tisztelegtünk. A sablonos beszélgetés folyamán egyszerre élénken fordul felém:

— Különös, hogy önök akkor látogatnak meg engem itt az én házámban, mikor én épen az önök házában járok és mulatok.

* A most megjelent „Újságírók Almanachja” című kötetből.

alkuszik, hanem csak vágyakat érez és ezeknek megvalósulását követeli.

Ezért van gazdagon termő talaja Magyarországon a hamis közhangulat csinálás mesterségének, ezért mondjuk mi természetesen folyamatnak, hogy nálunk legalább is minden harminc esztendőben forradalomnak kell lenni, mely lerombolja az előző harminc éves munka eredményeit.

Ha most sikerül az obstrukciót lehetetlenné tenni a házszabályrevízióval, egy hatalmas fegyver esik ki a közhangulat csinálás mesterembereinek kezéből.

P. L.

Fenyegetések.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, április 2.

A képviselőház mai ülésén sokszor össztüzték az obstruktorok az elnökkel, aki rendkívül erélyes magatartást tanúsított velük szemben. Farkasházy Zsigmond azért dühösen meg is fenyegette a többséget, meg az elnököt:

— Majd jön a technikai obstrukció!

A mai ülésből különben arra lehet következtetni, hogy nem igen jön a technikázás. Ugyanis az obstrukció egyre lanyhul.

As ülés különben így folyt le:

(Házszabályvita.)

Az ülésen a házszabályrevízió tárgyalása előtt Nagy György szólt fel. A napirendre kitűzött idő tárgyalása után állott fel tegnap Eitner Zsigmond, aki háromperces beszédével kiakarta játszani az ellenzéket. Nyomban utána Rakovszky István bezárta a vitát. Pedig a napirend dolgában csak fél két óráig lehet határozni. A balpártnak még öt szónoka volt, ezeket mind kijátszották. Azt indítványozza, mondják ki, hogy tegnap az elnök jóhiszeműen tévedett és intézkedése semmis. November 18-án bunkóval ütötték agyon a házszabályokat. Most nem engedhetjük, hogy elegánsan, borotvával vágják le nyakunkat. A nemzeti kisebbségre tekintettel kell lenni.

Elnök: Nagy vakmerőség a mostani elnökséget a Perczel-félével összehasonlítani.

Nagy György: Ezt nem tettem.

Elnök: Egyébként Nagy György kétszer is elkésett. Tegnap kellett volna felszólalnia, ami-

kor az elnök a kérdést feltette. Felszólalhatott volna ma, a jegyzőkönyv hitelesítésénél is. De most a jegyzőkönyvet már hitelesítettük, jóváhagytuk, hogy a vita be van zárva. A Ház határozata ellen nem lehet felszólalni és házszabályellenes, hogy a képviselő a Ház határozatával ellentétben helyeskedett. A felszólalást csak azért engedte meg, nehogy jogfosztásról panaszkodhassék. De semmi újabb intézkedés szüksége nem forog fenn.

Maniu Gyula a házszabályokhoz szól és tiltakozik ama eljárás ellen, amelyet tegnap az elnök Vlár Auréllal szemben tanúsított.

Damján Vazul a rajta tegnap esett sérelem ellen tiltakozik.

Elnök konstatálja, hogy csak négy képviselőnek van joga a zárszóhoz. Ezek: Lukács László, Mezőfi Vilmos, Maniu Gyula és Lengyel Zoltán. Hogy a többi, tíz képviselő által aláírt indítványok benyújtóinak van-e joguk szólalni, azt vita nélkül, egyszerű szavazással döntjük el.

Farkasházy Zsigmond: A házszabályokhoz kérek szót. (Nagy zaj.)

(Az erőszakos elnök.)

Molnár Jenő is a házszabályokhoz akar szólalni.

Elnök: Nem engedem meg, hogy a házszabályokat kijátszsd. Vita nélkül kell döntenünk, nem lehet szólalni.

A jegyzők felolvassák az egyes indítványokat. A többség egyik benyújtónak sem adja meg a zárszó jogát. Az ellenzékkel szavaznak a nemzeti kisebbség is.

Felkiáltások: Együtt vannak a szövetségesek!

A baloldal n: Igen, igen, együtt vagyunk! Itt nem lehet másként harcolni.

Farkasházy Zsigmond: Minek itt házszabálymódosítás?

Elnök csendre inti Farkasházyt. Ha így folytatja, megkérdézi a Házat, nem kívánja-e a mentelmi bizottsághoz utasítani.

Farkasházy Zsigmond: Majd következik a technikai obstrukció.

Nagy Emil: Mindnyájzatokat ki fogunk zární.

Ezután Lukács László és Maniu Gyula röviden élnek a zárszó jogával.

Hoffmann Ottó: O és társai ellenindítványokat nyújtottak be. Ezekre külön kell szavazni.

Farkasházy Zsigmond: Kéri az elnököt, magyarázza meg, mi a módosítás és mi az ellenindítvány.

Elnök: Felöltöttek oktatására nem vállalkozom. (Derűtlenség) A Ház dönti el, mi az ellenindítvány és mi a módosítás. Feleszi ezután a kérdést a Nagy Emil-féle indítvány, Eitner Zsigmond módosításai s a disszidensek és nem-

zetiségek által benyújtott ellenindítványokra nézve. Farkasházy Zsigmondot felkéri, viselje magát tisztességesen. (Orfási zaj). Ha nem fogadják el Eitner Zsigmond módosítását, akkor következik a Nagy Emil-féle indítvány mondatonként való elintézése. Eire a propositiókat akkor teszi meg, ha az Eitner-féle módosítást elvetették. Szavazás lesz még Lukács László balasztó indítványa, Maniu Gyula két javaslata, Lengyel Zoltán indítványa, Hoffmann Ottó, Vlár Aurél indítványai felett. Kérdi, belenyugosznak-e a kérdés illetlen feltevésébe?

Maniu Gyula: Elfogadja azt az indítványt, hogy elsőnek a halasztó indítványt tárgyalják. Egyébként az elnök előterjesztéseit nem fogadja el. Olyan javaslatot tesz, melynek elfogadásával vagy ötven esetben kellene szavazni.

Hoffmann Ottó: Kéri, hogy Molnár Jenő halasztó indítványa felett is külön szavazzanak.

Elnök: Molnár Jenő indítványa csak halasztó természetű.

Farkasházy Zsigmond: Moltánytalan dolognak tartja, hogy az eredeti javaslat után nyomban az Eitner-féle módosító indítványra szavazzanak. Így lehetetlenné teszik, hogy az ellenzék bármikor is sikerrel terjeszthessen elő módosítást.

Elnök: Farkasházy indítványát nem fogadja el. A többség akaratának érvényesülnie kell. Azal senkin nem esik jogsértés, ha indítványról a többiekkel együtt szavazznak. (Mezőfi Vilmos közbeszól. Orfási zaj. Batthyány Tivadar gróf, Nagy Emil és mások rákiabálnak: Helyre! Helyre! És azonban nem mozdul a a függetlenségi padok közül).

Vlár Aurél Maniu indítványához csatlakozik.

— Akkor üljön le — kiáltanak felé.

Pop Cs. István szintén a kérdés föltevéséhez szól. Maniu indítványának elfogadását kéri.

— Hát akkor mi kell? — kérdik

Pop Cs. István bőven érvel a Mérey és Eitner-féle módosítások ellen.

Hodza Milán a saját indítványainak külön szavazás alá való bocsátását kéri és fejtegeti, hogy az különbözik a többi módosításoktól.

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy az általános vitát fölmelegíteni nem engedi.

Hodza Milán egyébként csatlakozik Maniunak a kérdés föltevése körül kifejtett kívánságaihoz.

Székcsák Ferenc azt bizonyítja, hogy a Nagy Emil-féle indítványtól az Eitner-féle módosítás távolabb áll, mint a Mérey-féle. Azt kívánja, hogy az ő két indítványa is szavazás alá kerüljön.

Ivánka Milán felszólalása után

a Ház a kérdés feltevésére vonatkozólag

Mindnyájan összenézünk meglepetve, minden szem azt látszott kérdeni, mit jelent ez?

Roosevelt észrevette és mosolyogva magyarázta meg:

— Mikszáthnak egy regényét olvasom.

S rámutatott egyik kinyitott angol könyvedre az íróasztalán. Nekünk pedig ez nagyon jól esett, épen akkor, emlegettünk és ez egyszer nem szidtunk.

Igy, vagy ilyenformán beszélt el Apponyi s nem vagyok hipokrita, bevallom, hogy nekem is jól esett — „épen akkor.”

Mert nekem is volt egy történetem, az érem másik oldaláról való, melyet azonban nem mondtam el, pedig én is úgy vezethettem volna be: „Ezt meg Apponyinak lesz jó tudni.”

„Az Ujság” „Az én kortársaim” című albumot szándékoztam tőlem kiadni. Ebben volt megjelenendő „Ferenc József, mint elbeszélő” című cikk s az a királynak egy tanulókori magyar dolgozatáról szólt, melyet nemeskéri Kiss Pál udvari káplán nevelősége alatt írt a „ciokotai itcérdől és Mátyás királyról.” Nagy elbeszélő nem lett belőle, hanem lett belőle nagy király, ami szinte valami. A tisztelendő urból pedig lett később nagyváradi kanonok, pedig letett volna hadvezér is, mert bátrabb volt Tomorynál és Kapisztránnál, magyar nyelvre vállalkozván tanítani a leendő királyt, holott ő maga „tót zember” alig tudott magyarul, mint az a dolgozat margóján látszik,

ahol ő Fensége hibáit kiigazította még nagyobb hibákra.

A kiadó, nagy pompával szándékozáván megjelentetni az albumot, merészet gondolt:

— Jó volna a király irkáját facsimilében adni.

— Folyamodjuk meg, — indítványozta a személyzet közül valamelyik.

— Az a kérdés, tényleg megvan-e az írka?

— Megvan a családi bizományi könyvtárban, — felelttem. — Hiszen nem szopom én cikkeimet az ujjamból.

Diktum-faktum, megfolyamodták, azaz nekem kellett a folyamodványt aláírni, hogy engedje át ő Fensége az ifjúkori kéziratát erre a célra.

Várta, türelmetlenül várta az Athenaeum a feleletet, csak nem jött... nem jött. Végre aztán mégis megjött. De nem volt felelet, hanem kérdés.

Kérdés érkezett a királytól a belügyminiszterhez: hogy valóban létezik-e és ha létezik, ki az a Mikszáth Kálmán?

Ez aztán a nagy pipa, kedves író pajtások! Irhatjátok már a bizelgő epithetonokat a nevem elé, hogy hírneves írónk stb. Én most már alaposan kiabrándultam az írói jeizóimból. Hogy nevettem volna én ezen, ha mással történik, de így, mit tagadnám, le voltam hangolva azon a reggelen, mikor Apponyi az amerikai élményét elbeszélte. Mint a szu, ott metoszkáit, rágott a fejemben a király

kérdése. Ej, ej, pedig mennyi szép milliócskát szavaztam meg neki husz év alatt!... Ha már arról nincs is tudomás, hogy harminc éve segíték az ő országának a kulturáját emelni, legalább azokat a milliókat venné tekintetbe, melyekkel a civilistát és a katonai költségeket segítettem emelni husz év alatt, de sem az egyiket, sem a másikat, ez már mégis nagy szegény — réám nézve.

Szerencsére a belügyminiszter jó emberem volt és azt a jelentést küldte Bécsbe, hogy valóban létezem, mert küldhetne volna azt is, hogy nem létezem s most már hivatalosan nem volna a világon.

De így megnyugtatóan végződött az ügy, t. i. vagyok és megkaptam az írka facsimiléjét.

*

Eddig van a történet. Most már nem következhetsz más, csak a kritika. Először az önké, olvasóké, ezután az enyém.

Önök azt mondhatják: „Ez az ember dicsekszik.” De azt is mondhatják: „Ez az ember panaszkodik.”

Azonban nem lesz igazuk, mert ha panaszkodnám, nem mondanám el az Apponyiék élményét, ha pedig dicsekedném, elhallgatnám a saját élményemet, de ime elmeséltem azért, mert jellemző, milyen különös helyzetek állnak be bizonyos természetellenes állapotok nyomán... Mennyivel másképp festene például ez a dolog, ha megfordítva történik: a magyar királynál az eleje, a „Fehér házban” az utója.

elfogadta az elnök javaslatát és a beadott ellenindítványokat elvetette.

Maniu Gyula és Viad Aurél szólásra jelentkeznek.

Elnök: Szavazás közben senkinek sem lehet szólni.

A Ház azután Lukács László halasztó indítványát elvetette.

Viad Aurél ismét szólásra jelenkezik.

Viharos felkiáltások: Újjön le!

Viad leül és helyéről kiáltja:

— Az indítványok felolvasását kérem.

A nemzetiségek zajonganak.

Elnök figyelmezteti, hogy a rendetlenkedőket a mentelmi bizottsághoz fogja utasítani. (Viharos helyeslés.)

A Ház azután Nagy Emil eredeti szövegének mellőzésével nagy többséggel Eitner Zsigmond szövegezésével egyszerű szavazással elfogadta a házszabálymódosítás első pontját.

Maniu Gyula indítványát a Ház elveti, ellenben elfogadja Lengyel Zoltán azon indítványát, hogy a sürgősségi szakasz három részre osztva különféle megfelelő helyeken iktattassék be a házszabályokba. Viad Aurél indítványát a Ház mellőzte.

Elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után

Maniu Gyula arról panaszkodik, hogy az indítványokat nem olvasták fel, holott ő kérte a felolvasást.

Elnök: Az ilyen kérelemmel a kérdés felfüggesztésekor kell előállni. Szavazás közben semmiféle felszólalásnak nincs helye. (Nagy zaj. Ellenmondások a nemzetiségeknél.) Sohasem mondok valótlanosságot és nem is fogok mondani erről a helyről. (Élénk helyeslés.) Az angol képviselőház elnöke sem lehet objektivebb és igazságosabb, mint én vagyok.

Viad Aurél a házszabályokhoz szól.

Rakovszky István szintén a házszabályokhoz szólva azt mondja, hogy az elenyésző kisebbség lépten nyomon a házszabályok helytelen kezelésével vádolja az elnökséget. Azért hangoztatják minden egyes szavazás után, hogy a határozatok nem házszabályszerűen jönnek létre, mert ezzel palástolják akciójuk sikertelenségét. (Zajos helyeslés.)

Hodza Milán és Ivánka Milán felszólalása után

Maniu Gyula személyes kérdésben kér szót. Rakovszky meggyanúsította a nemzetiségeket, ehhez nem volt joga. A nemzetiségek nem akarnak technikai obstrukciót, mert tudják, hogy azt a kormány kiaknázná és még szigorúbb klotürt hozna be. Rakovszky vádjait egyébként visszautasítja.

A néppárt padján órlást lármá tört ki. Szemcsányi György és Zboray Miklós felugrálának és követelik, hogy Maniu vonja vissza a sértést.

(Rakovszky pofont ígér.)

Ezalatt Rakovszky és Lukács László szenvedélyes hangú vitába elegyednek. Lukács szemrehányásokat tesz a néppártnak, hogy nincsen igaza, mire Rakovszky pofont ígér Lukácsnak.

Az incidenst az elnök nem hallotta, de a néppártiak és a nemzetiségek jól hallották.

Ivánka Milán személyes kérdésben szólal fel. Ő az elnökség iránt feltétlen tiszteltel van, de Rakovszky másképp viselkedik, mint az elnökség többi tagja. Rakovszky most is pofont ígért egy lelkésznek, Lukács Lászlónak. Ha egy elnök így elragadtatja magát, ne csodálkozzanak, ha vele szemben más mértékkel mérenek.

E szavakat irítozatos lármá követte.

Pop Cs. István nagynehezen szóhoz jut. Személyes kérdésben szólal fel, mert őt is aposztrofálta Rakovszky. Hivatkozik tehát a Ház naplójára, amelyből kiderül, hogy a nemzetiségek sohasem sértették meg az elnököt. Követeli Rakovszkytól, aki pofont ígért Lukácsnak, hogy szenvedélyét akkor is türtőztesse, amikor a képviselői padokon ül.

Rakovszky István némán ült helyén és egyetlen megjegyzéssel sem válaszolt Pop szavaira.

Elnök hevesen rázza a csengőt és kijelenti, hogy a tárgyalásra szánt idő letelt. Holnap folytatják a revíziós javaslat részletes vitáját. Ezután az ülés véget ért.

A pörvesztes város.

Interpelláció az elvesztett pör miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 2.

Lapunk mai számában beszámoltunk az aradi törvényszéknek a vízvezeték ügyében hozott ítéletéről. Az ítélet szerint a városnak 1906. augusztus hatodikán teljesített felmondása szerződés ellenes s így helyt kellett adni a vízvezetéki társaság kérelmének, amely szerint a felmondás a társaságot nem kötelezi semmire.

A híradás a közönség körében érthető izgalmat keltett. Arad város sok pert veszített már és a lakosság ebben az esetben egyik legéletbevágóbb szükségletének, a víznek városi kezelésbe való átvételének lehetőségét várja a nagy pörtől.

Hogy a hír milyen hatással volt, annak bizonyítéka az is, hogy a városi jogügyi bizottság mai ülésén is szóba került az ügy. Napirend előtt Viser Lajos bizottsági tag interpellálta meg a polgármestert s Jegesi Károly dr. alügyész adta meg az interpellációra a választ, amelynek lényege az, hogy az *elvesztett per semmiféle befolyással arra a perre nincs, melyet a város a vízvezeték megváltása érdekében indított.*

Az interpellációt és az arra adott választ a következőkben ismertetjük:

A jogügyi bizottság ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülést. Napirend előtt Viser Lajos bizottsági tag interpellálta meg a polgármestert a városnak a vízvezetéki társasággal szemben elvesztett pöre tárgyában.

— A mai napilapok — ugymond Viser — arról adtak hírt, hogy a törvényszék helyt adott a társaság kérelmének és kimondotta, hogy a város felmondása a vízvezetéki társaságot nem kötelezi, nem volt helye a szakértők kiküldésének s a szerződés egyoldalú felbontásához a városnak nem volt joga. Azt kérde a polgármestertől, vajjon érinti ez a pervesztés a város megváltási jogát? Minthogy a közönség legnagyobb része nem szakértő és a híradás nagy nyugtalanságot okozott, kéri a polgármestert, hogy a város lakosságának megnyugtatóására nyilatkozzék.

A polgármester helyett Jegesi Károly dr. alügyész válaszolt, aki a várost a megváltási perben képviseli.

A nyugtalanságra nincs ok — mondotta felvilágosító válaszában az alügyész — mert a tegnapi pervesztés egyáltalában nincs befolyással a most folyó megváltási perre. A vízvezetéki társasággal kötött szerződés felmondására a város közgyűlése három határozatot hozott. Az első határozat, melynek alapján a társaság a szóbanforgó keresetét az aradi törvényszéknél megindította, 1907. július hó elsejére tüzte ki a felmondási időt és az átvendő vízvezetéki vállalat becsértékének megállapítására szakértőket küldött ki. A szakértők akkor arra kérék Arad városát, hogy tolja ki a felmondási határidőt szeptember elsejére.

A közgyűlés elfogadta ezt a javaslatot s erről értesítette a vízvezeték igazgatóságát. Ez óvást adott be ez ellen s az óvásban egyáltalában nem mondotta meg, hogy miért tiltakozik a felmondás ellen.

A vízmű üzleti év beosztását véve tekintetbe, a városnak joga volt ugyan 1907. szeptember elsejére tenni a felmondás terminusát, de minthogy a vízmű tényleg 1896. november 15-én kezdte meg működését, a közgyűlés egy

ujabb és harmadik határozatot hozott s ezzel 1907. november 15-ikét tűzte ki felmondási határnapul.

A korai felmondás miatt indított csak pert a társaság s a bíróság csak az imént ismertett terminusokra nézve mondott ítéletet. A városra nézve a per tárgytalan, mert erre okot nem adott, kimondván azt, hogy a felmondási, illetve szerződésbontási határidő 1907. november 15-ike. Az elmondottak után már most magától értetődő, hogy a vízmű-megváltási pernek ez az ítélet nem prejudikálhat.

Nemes Zsigmond dr. köszönte meg Jegessy dr.-nak az adott felvilágosítást s minthogy a per aktáit látta, kijelentheti, hogy a formális per elvesztése nem jelent semmit a megváltás kérdésére nézve.

A bizottság a választ tudomásul vette. A perköltségeket mindezek dacára azonban Arad város pénztára fogja folyósítani, ami ezidőszárint máris ötszáz koronát jóval felülmúl.

Másfélmillió koronás államsegély az aradi második polgári iskolának.

A miniszter leirata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 2.

A második polgári fiúiskola építésének költségeihez — mint azt megírjuk — Apponyi Albert gróf kultuszminiszter január hóban küldött leirata szerint harmincezer korona segélyt folyósított.

A város február havi közgyűléséből felterjesztéssel fordult a miniszterhez s azt kérte, hogy ezt az összeget mint állami állandó segélyt, állítsa be költségvetésébe, vagy gondoskodjék arról, hogy addig élvezze a város, míg az iskola építésére felvett kölcsönt törlesztesse.

Apponyi miniszter teljesítette Arad kérelmét. Helyt adott a felterjesztésnek s még azt is megengedte, hogy a harmincezer koronából fennmaradó összeget a város más iskolai kiadások fedezésére fordíthassa.

A miniszter Aradváros iránt jóindulatot tanusít. Figyelemének városunk iránti felkeltésében nagy érdemei vannak Kovács Vince iskolafelügyelőnek, aki határozott lelkesedéssel járt el nála és a város iskolaügyeit sikerrel szeretettette meg Apponyival.

A miniszter ma érkezett leirata a következőképen hangzik:

Arad szab. kir. város közönségének.

F. évi február 12-én 4116. sz. a. kelt felterjesztésére értesítem a Közönséget, hogy nincs kifogásom az ellen, mikép a f. évi január 27-én 121492/1907. sz. a. kelt rendelettel az aradi második községi polgári fiúiskola részére engedélyezett évi 30,000, azaz harmincezer korona építési segélyből az új iskola felépítésére a város által felveendő törlesztéses kölcsön évi törlesztési részleteinek levonása után még fennmaradó összeg a szóban forgó iskola személyi és dologi kiadásaira fordíttassék: nem kívánom, hogy a Közönség a jelzett összeg kiutalványozását évről évre kérje, hanem gondoskodni fogok arról, hogy a f. é. január hó 27-én 121492—1907. sz. a. kelt rendelettel engedélyezett 30,000 korona mindaddig, míg a második községi polgári fiúiskola építésére felveendő kölcsönösszeg törlesztve lesz — így amennyiben szükséges 50 évi időtartamra — a törvényhozás hozzájárulása után, állandóan kiutalványoztassék.

Az új iskolaépület tervei és költségvetése az építés megkezdése előtt hozzám felterjesztendők.

A miniszter helyett:

Molnár,
államtitkár.

A diszpolgári oklevelet átadó küldöttség fogja megköszönni a város nevében Apponyi érdeklődésének ezen újabb jelét.

A földvásárló lengyel gróf.

Automobilon Krakóból Aradmegyébe.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 2.

Érdekes birtokvásárlások történtek az utóbbi időben Aradmegyében és annak környékén. A szép, nagy magyar földbirtokok egymásután mennek át a külföldiek kezébe. Különösen a szék és csk végű lengyel főurak vetették szemüket erre a vidékre, amelyiknek most több ilyen lengyel földesura van. Nemrég vették meg a Zoltowszkyak a petrisi birtokot, a szlatisai Munk-féle erdőség pedig magának a galiciai helytartónak, Potocky János grófnak tulajdona.

A Potocky család, még a Szemere Miklós-féle milliós kártyanyeréségtől eltekintve is, a legismertebb nevű lengyel familia. Több ága van, mint a legterebélyesebb tölgyfának. És a merre egyszer terjeszkedni kezd onnan nem egykönnyen mozdítható ki. Érdemes ennélfogva, hogy a galiciai helytartó példáján felbuzdulva, egy másik Potocky gróf, szintén a lengyelek híres nemzetéből, birtokra vágott ezen a környéken. Fülébe jutott, hogy egy aradmegyei kitűnő tízezerholdas föld eladó. Tudakozódott a birtok urát és minthogy csak jó halott a termékeny magyar talajról, leküldte Krongold urat a birtokra. Ez a Krongold ur a Potockyak régi megbízottja, ügynöke; szóval olyan igazi galiciai hazai zsidója.

Krongold ur levezott a birtokvásár megköszörsére. Elment oda Feinkuhén ismert bányai ügynök is, a ki a vidék hasonló ügyeinek elmaradhatatlan hátramezője. Ez történt a múlt hét végén. Hátfőn a tárgyalások már annyira előrehaladtak, hogy Krongold ur táviratozott a grófnak, hogy önként az üzlet szankcionálására. Potocky automobilba ült és Krakóból Nagyváradon keresztül tegnap megérkezett a helyszínre.

A helyszínen természetesen a falu urasági laka. A kapu előtt az egész falu népe összegyűlt arra a hírre, hogy egy élő lengyel gróf és egy mozgó, ló élküli kocsi érkezik meg Krakóból a faluba. A töff töff tegnap délután meg is érkezett. Egy francia szíftör kísérte a lengyel gróft. Krongold és Feinkuhén kimentek az országútra üdvözlőlni az érkezőt. Ekkor azonban nagy meglepetés érte őket. A gróf kiszállt automobiljából, de nemhogy az üzletet megkösse, hanem, hogy ügynökeket alaposan összehívja. Legszembeszte, leszidta őket, elnevezte csaló bitangoknak, akik neki jó földet ígértek, pedig az a birtok nem ér semmi sem.

A megérett ügynökök védekezni akartak, de mire szóhoz jutottak, a gróf már automobilján ült és töff töffolt Krakó felé. A falu kores májában este felé pedig az a hír terjedt el, hogy Potocky gróf a faluba érkezte előt Nagyváradon egy szép színeszövevény mulatta át az éjszakát. Ez mindenestre valószínűbb megokolása a furcsa kirándulásnak, mintha azt bíznák el, hogy Potocky gróf csak Krongold ur összeszédására automobilozott le Krakóból Aradmegyébe. Ámbár egy lengyel gróftól még ez is kitelik.

Följelentés egy képviselő ellen.

Bonyodalmak egy nagy hagyaték körül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 2.

Feltűnést keltő cikket küldött be a fővárosi lapok szerkesztőségébe Kadosa Marcel dr. pesti ügyvéd. A cikk súlyos vádak tartalmaz Szokoly Tamás országgyűlési képviselő ellen, mert Szokolyról, aki nagyváradi ügyvéd, azt állítja, hogy egy örökösödési ügyben Kun János hatvani munkás ellen több százezer korona erejéig csalást követett el. A közleményt Kun ügyvédje, Kadosa dr. az összes lapokhoz eljuttatta, de az esti órákban, nem tudni mi okból, visszavonta. Az esti lapok azonban nyilvánosságra hozták az ügyet, amely úgy politikai, mint jogászai körökben kinos szenzációt okozott.

A cikk elmondja, hogy Kun János hatvani vasuti munkás családja miatt följelentést tett az egri ügyészségen Szokoly Tamás országgyűlési képviselő, nagyváradi ügyvéd ellen. A följelentés előzményei a következők:

Néhány hónappal ezelőtt meghalt Nagyváradon Léway Zsigmond gazdag magánzó, Kun János nagybátyja. Az elhunyt végrendeletében két unokaöccséről is megemlékezett és Kun Jánosnak kétezer koronát, Kun Zsigmondnak pedig négyezer koronát hagyott. Időközben Kun Zsigmond meghalt és az ő örökrésze is János testvérét illette.

Szokoly Tamás, mint a Léway-család jogi képviselője felkereste Kun János hatvanban és előadta a végrendelet tartalmát, felkínálva neki a hater koronát. A beszélgetés folyamán Kun azt mondotta, hogy ő ezzel az összeggel nincs megelégedve, mire Szokoly a többi örökös megbízásából kijelentette, hogy hajlandó Kun Jánossal tízezer koronában kiegyezni, ha minden további igényéről lemond. Meggyőző szavakkal igyekezett Kunra hatni és egyuttal tudtára adta, hogy a hagyaték mindössze ötvenezer koronából áll, ha tehát a tízezezer koronával békés uton be nem éri, per esetén még ennyit sem fog kapni.

Az egyességet ilyen irányban közjegyző előtt meg is kötötték és Szokoly a tízezezer koronát Kun Jánosnak nyomban ki is fizette. A többi rokonok azonban, akik szintén csekély összegeket, fejenként két-három ezer koronát kaptak, akadékoskodni kezdtek, mire Szokoly ezt mondta nekik:

— Örüljenek, hogy ennyit is kaptak, mert ha nem lett volna végrendelet, Kun János kapta volna meg az egész hagyatékot.

Kun ekkor érdeklődni kezdett az ügy állása felől és megudta, hogy a hagyaték nem ötvenezer horondra rug, amint azt Szokoly neki mondotta, hanem hivatalos becslés szerint is háromszázezer koronára, tényleg pedig a felmértől is meghaladja. Kiderült az is, hogy Léway végrendeletét tulajdonképpen nem is hagyott hátra hanem csak egy cédulát találak, annak aláírása nélkül. Ez a cédula darabokra volt szakítva, később azonban a papírszeleteket újból összeragasztották. Mivel Kun János meg volt győződve arról, hogy Szokoly őt csalárd módon vette rá, hogy igényeiről lemondjon, megette ellene a följelentést.

Szokoly Tamás, aki a fővárosban tartózkodik, egy hírlapíró előtt az ügyre vonatkozólag kijelentette, hogy ő a Léway örökösök megbízottja gyanánt utazott hatvanba. A végrendelet intézkedése szerint Kun Jánosnak öccse ré-

szével együtt csak hater korona járt, de az örökösök a pereskedést el akarták kerülni és ezért ajánlották fel neki a tízezezer koronát, amit Kun el is fogadott, kijelentve, hogy teljesen kielégítettnek érzi magát. A végrendeletet maga Léway Zsigmond tépte össze és ugyanő illesztette később össze annak részeit. A följelentés Szokoly szerint nem egyéb közönséges zsarolásnál.

Az érdekes ügyben holnap bizonyára nyilatkozni fog Kun János is, aki talán világot derít a képviselő ur furcsa szereplésére.

A kormány a vidéki papírok ellen

A pénzügyi bizottság ülése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 2.

A város pénzügyi bizottságának mai ülésén két rendeletről esett szó, amelyek mindegyike erősen sérti a vidéki pénzügyi intézetek és a vidék közgazdasági életének érdekeit.

A pénzügyi bizottságnak az aradi részvények azon árfolyamát kellett volna megállapítani, amelyek szerint azokat biztosítékul, óvadéknak, vagy bánatpénzül a város hivatalai elfogadhatják. Ez azonban — jelentette az elnöklő Vannay Gyula tanácsos — körülbelül fölöslegessé vált. A pénzügyminiszternek a közelmúltban kibocsátott szabályrendelete szerint a törvényhatóságok biztosítékul csak állampapírokat fogadhatnak el. A közszállításiokról nemrég életbelépett szabályrendelet szerint az árlejtések alkalmával a bánatpénzül elhelyezett részvények csak névértékükben fogadhatók el.

Mi a két rendelet fölöttébb sérelmes. Az elsővel a kormány, ugyiláztzik, az állampapírok belföldi elhelyezését akarja lehetővé tenni, amire a papírok tavalyi visszaadónlása unszolja. Csakhogy a tavalyi kivételes állapot volt ezután aligba kell attól tartani, hogy az állampapírok a külföldön piacot ne találjanak. Az pedig, hogy valamely papírt csak névértékben lehessen elfogadni, holott az árfolyama, sőt a belértéke kétszer háromszor akkora, — egyszerűen képtelenség. Az pedig semmivel sincs indokoltva, hogy a város ne fogadhassa el biztosítékul ugyanazon intézetnek papírját, amelyenél betétei révén maga is százazrekkel van érdekelve.

Erre való tekintettel a pénzügyi bizottság azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a két sérelmes rendelet megváltoztatása érdekében intézzék feliratot a kormányhoz. Amíg ennek sorsa el nincs intézve, a részvények árfolyamainak megállapítását függőben tartják.

SPORT.

+ A Tornaegyesület köréből. Az „Aradi Tornaegyesület” a napokban tartotta meg rendezet havi közgyűlését. Új működő tagokul felvették Andrányi Lajos, Sauer János. Nagy Sándor titkárművezető tett ezután jelentést a tornaórák szorgalmas látogatásáról, mely után Körmives József pénztáros a pénzár álladékról a következő jelentést tett: 1907 ről egyenleg 9744 06 kor., befolyt január, február és márciusban 992 kor., összesen 10792 06 kor. Elhatározta a választmány, hogy az 1908. június 6-7-8-án Budapesten tartandó IX. országos tornaünnepélyen az Aradi Tornaegyesület is részt vessz, mely alkalommal az aradi országos tornaünnepély óta őrzött szövetségi zászló is átadja. Az evezős osztály helyettes művezetőjéül Szántó Mihály választott meg.

Biróküldés

Hollaky Imre bűnpöreiben.

A kir. kuria ma foglalkozott Hollaky Imre aradmegyei földbirtokos rágalmozási pörrel, és kimondta, hogy az aradi törvényszék nem ítélkezik azokban.

A kuria döntése.

Hollaky Imre aradmegyei dúsgazdag földbirtokos ellen kilenc rendbeli hatósági rágalmozás miatt folyt az eljárás az aradi kir. ügyészségnél. Hollaky tömördek beadványt intézett a közigazgatási hatóságokhoz a beadványaiban Aradmegye közigazgatásának vezető férfait a legkülönbözőbb rágalmozásokkal illette. Hivatali visszaélések vádját emelte ellenük, és ezek emiatt följelentették Hollakyt az aradi kir. ügyészségnél hatóság előtti rágalmozás miatt.

Hollaky úgy találta, hogy az aradi kir. törvényszék nem ítélkezik az ő ügyében, mert az elfogult vele szemben, és azért a kir. kuriához beadott kérvényében arra kérte a legfelsőbb bíróságot: rendeljen ki más bíróságot az ügyének elbírálására.

A más bíróság delegálását kérő folyamodványban elmondta Hollaky, hogy őt Aradmegyében valósággal üldözik. Erdeit felgyújtották a románok, a fáit kiirtották és őt egy román pap kiátkozta, egy román tanító pedig a legyilkolásra buzdította a parasztokat. (Hollaky elfelejtette kérvényében fölemlíteni, hogy legutóbb a nagyváradi büntető járásbíró mint delegált bíróság 600 koronára büntette a nagybuttyini járásbíró megrágalmazása miatt.)

Hollaky még aztán elpanaszolta kérvényében, hogy a közigazgatási hatóságok is nagyon elfogultak vele szemben, mert sohase döntenek az ő javára, ha valamely ügyben hozzájuk fordul.

A kir. kuria ma foglalkozott az ügygel Bernáth Géza elnöklése mellett, Valkay Géza előadásában. A kuria a fölhozott okokból azt állapította meg, hogy az aradi törvényszék nem lehet elfogultan Hollakytal szemben és ezért a nagyváradi büntető törvényszéket delegálta Hollaky bűnpöreinek tárgyalására.

A nap furcsaságai.

A gyepmester afférje.

A párbajok krónikájában csaknem páratlanul áll az a lovagias ügy, amely most foglalkoztat néhány aradi ifjút, akik talán párbajsegédeként fognak szerepelni a közeli napokban.

A dologban az a furcsa, hogy a segédek között van két sintérlégény is, akik Arad város gyepmesterének lovagias ügyében működnek közre.

A derék mesternek ugyanis lovagias afférje támadt egy aradmegyei őrökkel. Az affér keletkezése nem közönséges körülmények között történt, hanem edemes arra, hogy hű fotográfiát adjunk róla.

Van a vármegyének két őrök, akik közül az egyik csak ideiglenesen áll a tekintetes vármegye szolgálatában.

Ezelőtt állami hivatalnok volt, de nem tudni miért: menni kellett neki. Ez a barátjával, egy jókedvű fiúval, aki a „vén gyerekek” kategóriájába tartozik, csaknem minden éjjel a kávéházak meg a kávémerések márványasztalai mellett biztosítja jóakaratairól Harasz Rudolft, meg Tell Vilmost. Vil-

lágosabban szólva imádják a harminckét levelű bibliát. Ez elvégre nem volna nagy baj, csak az a kellemetlen, hogy a biblia forgatása közben némely afférek keletkeznek. Olyan affér volt az is, amely a minap kellett méltó feltűnést a Keizer-féle kávécsarnokban. Az egyik őrök ugyanis ferblizni kezdett egy előtte ismeretlen egyénnel. Kártyázás közben szóváltás keletkezett, amiből tetteles inzultus fejlődött. Hogy kikapott többet, azt nem jegyezte föl kiküldött tudósítónk. Az őrök lovagias utra terelte a dolgot és amikor már a'aposan helyben hagyták egymást, a pennák forgatója ezt kérdezte:

— Veltaképen kicsoda maga? Én magát pár bajra hívom.

— Mondja meg először, hogy maga kicsoda. Tudom, hogy úgy se fog velem verekedni, mert maga gyáva.

— Nekem mondja ezt? Tudja meg, hogy én X. Y. vármegyei őrök vagyok.

— Én meg a város gyepmestere vagyok. Szívesen megpárbajozok magával, már úgy is régen volt párbajom. Mindjárt meg is nevezem a segédeimet, az én két jó legényemet.

Az őrök is megnevezte segédeit: két kartársát, akik ma már össze is ültek, hogy a nevezetes lovagias ügyben döntsenek.

Nagyon kétséges azonban, hogy sikerül-e párbajja fejleszteni az affért. Tudni kell ugyanis, hogy az őrök csak revolverrel akar duellálni, a mester pedig kijelentette: ő csak a saját fegyverével, a dróttal szokott párbajozni.

A segédeknek hát nagy gondot fog adni az, hogy miképpen egyeztessék össze ezt a két ellentétes fegyvert.

Újabb orvos-sztrájk előtt.

Az országos munkáspénztár elnöksége megsemmisítette az aradi orvosok és a munkáspénztár között létrejött egyezséget, és e miatt talán újból kitör az orvos-sztrájk.

Ismét kezdődik a harc.

Az a harc, amely az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár és az orvosszövetség között a múlt év őszén kitört, tudvalevőleg az orvosok részleges győzelmével végződött, mert a szabad orvosválasztást kerületi rendszerrel léptették életbe. A nyugalmat most újból veszedelem fenyegeti, mert az országos pénztár elnöksége nem hagyta jóvá a kerületi pénztár és az orvosok között létrejött megállapodásokat. Az aradi kerületi pénztár igazgatósága mai ülésén ugyan visszautasította a központ ezen beavatkozását és ragaszkodik a megállapodásokhoz, de nem lehetetlen, hogy a felterjesztés elbírálására illetékes fórum az országos pénztár álláspontjára helyezkedik és megsemmisíti az egyezséget.

A kerületi munkásbiztosító pénztár ma este Czukor László elnöklésével tartott ülésén foglalkozott az országos pénztár elnökségének azon táviratával, amely a pénztárnak az aradi orvosszövetséggel kötött egyezményéről a jóváhagyást megtagadja és a pénztárt új tárgyalások megindítására, valamint az orvossztrájk esetén szükséges intézkedések megtételére utasítja.

Czukor László előterjesztette az elnökség javaslatát, amely szerint az igazgatóság ragaszkodik az orvosszövetséggel kötött megegyezéshez a benne megjelölt időtartamra.

Reisinger Sándor, Reinhart Gyula, Adler Andor, Buday Gyula, Weiss Dávid és Balázs János hangsúlyozták, hogy az egyezmény fel-

tételül kötelezi az igazgatóság tagokat. Az országos pénztár beavatkozása veszélyezteti a kerületi pénztár autonóm működését, mert az országos pénztár ezzel túllépte hatáskörét. Az igazgatóság semmi esetre sem kergeti sztrájkba az orvosszövetséget, miután a mostani egyezmény, bár a pénztárra súlyos terheket ró, megfellelőbb, mint amelyet az egyezség felbontása eredményezne. Végül visszautasítja az országos pénztár elnökségének azon intézkedését, hogy keresetképes betegeknek is adjon a pénztár támogatást az esetben, ha orvosi segélyben nem részesülhetnek.

Az igazgatóság egyhangúlag elfogadta az elnökség javaslatát, amelyet a részletekben a felszólalásoknak megfelelőleg kibővítettek. Az országos pénztár elnökségének sérelmes intézkedése ellen felterjesztéssel élnek, amelynek elkészítésével Bak Sándor ügyvezető titkárt bízták meg. A felterjesztést egyúttal az ország összes pénztárainak megküldik.

Elnöklés angol módra.

A t. Házból.

*

Budapest, április 2.

A mi mostanában a szép dunaparti palotában történik, azon bosszankodni, sőt sirni kellene, ha nem volna olyan kicsinyes és neveltséges. Feláll az egyik balpárti képviselő és jóformán még beszélni sem kezdett, az elnök már is konstatálja a tárgytól való eltérést és megvonja tőle a szót. No és ha erre valaki tiltakozni merészel, a dícső mamejük többség jelsza a felbátorodottat és lehurrogja mint első számú, megbélyegzett hazafélt.

A mai képviselőházi ülés is ennek a többségi erőszaknak jegyében folyt le. Hárszabály ide, hárszabály oda, a többség egyszerű szavazással száz indítványt foglalt egybe és vetett el.

Végignózta ezt a mai ülést a képviselőháznak egy angol vendége: lord Bute, Anglia egyik leggazdagabb főura. Egy magyar magán meghívására jött Budapestre. Gondagságáról fogalmat ad az, hogy mikor apja meghalt, tízenötmillió koronát fizetett ki örökösödési adó címén.

A főrendiház karzatáról hallgatta a lord a magyar képviselők tanácskozását. Magához vett egy tolmácsot és azzal magyaráztatta meg, hogy miért veszekednek olyan sokat a magyar képviselők.

Azok pedig ma ugyancsak tűzben voltak. Mialatt Justh Gyula mennydörgött le az elnöki székből, Rakovszky, a néppárti alelnök, csupán összekapott Lukács Lászlóval, az egykori laci-laci pópával. A nagy rajbau alig lehetett kivenni, miért ordítanak egymásra, de az tisztán kihalatkozott, hogy Rakovszky többek között így kiáltott:

— Mindjárt felpofozom!

Ivánka Millán fel is szólalt azonnal és számérem hányta az elnöknek, amiért nem utasította rendre Rakovszkyt, aki egy lelkesnek nyílt ülésen pofonokat ígért. Justh azonban kijelentette, hogy ebből az egész incidensből semmit sem hallott és a keletkező vitának azzal vetett véget, hogy az ülést bezárta. Mind ezek mellé még megragadta az alkalmat, hogy megvédje az elnöki eljárást. A vita folyamán konstataulta önmagáról, hogy olyan igazságosan elnökölt, mint az angol képviselőházban szokás. A többség viharosan megtapsolta ezt a merész kijelentést, csak a főrendiház karzatán csóválta kétkezőn a fejét lord Bute.

Az ülés után *Wekerle* miniszterelnök oda-
ment *Justh* Gyulához és megkérdezte, hogy
lesz-e folytatása a pofon-ügynek.

— Ha a képviselőház naplójában benne
lesz *Rakovszky* merész ígérete, akkor én telje-
sítem elnöki kötelességemet. Már pedig, ha
az eset megtörtént, biztosan benne lesz a
naplóban.

Wekerle nem szólt erre egy szót sem, csak
legyintett a kezével. Nem azért alelnök *Ra-
kovszky* — gondolhatta magában — hogy még
ilyen pofon-ügyet se tudjon elsimítani...

Miket mesélhet majd lord *Bu'e* otthon
Angliában a magyar képviselőházzal?

Amiről beszélnek.

Novák Irén válópöre.

Az aradi Nemzeti Színház színlapjain néhány
nap múlva egy betű hiányát fogják konstatálni azok,
akik még a Személyek című fejezetet is pontosan
és gondosan szokták nézegetni. Ez a betű *Novák*
*Irén*nek, a mi színházunk kitűnő művésznőjének neve
elől marad majd el és pedig legkevésbé sem a
betűszedő vagy a korrektor hibájából, hanem egye-
nest öfelségének a királynak legfelsőbb akaratából.

Hogy miként jön a magyarok uralkodója ahoz
a *H.* betűhöz, amely *Novák Irén* neve előtt jelezte
eddig a művésznő „családi állapotát”, azt érdekesen
beszéli el az az aradi fánka, amelyiket ma a mű-
vésznő saját szájánál erőltetett meg.

Évekkel ezelőtt lett *Novák Irén Horváth Ele-
mér*nek, az egykori aradi újságírónak felesége. Esz-
tendőek multak, a szerelem elpárolgott, a művésznő
válni akart. De hát meg vagyon írva hogy ami az
égben kötődik, azt földi lény egykönnyen fel ne
oldhassa. A színpadon könnyű házasságokat kötni,
házasságokat bontani, de nem úgy az életben és
még kevésbé úgy a magyar polgári törvények sze-
rint. Így történt azután, hogy *Novák Irén* éveken át
hiába akart válni. Nem egyezett bele a férje, már
pedig ez olyan akadály, amin csak hosszú pörök-
dések, kellemetlen eljárások és utánjárások árán le-
het győzedelmeskedni.

Ilyen körülmények között ismerkedett meg *No-
vák Irén* egy *K. S.* nevű fővárosi ügyvéddel. Az
érzékeny emberi szív megérti és megajánlja azt,
amikor két szerelmes nem lehet egymásé, de még
inkább résztvevő, ha olyan bilincsekben lát egy
szép fiatal asszonyt, amelyekből az szíve forró
vágyakozásával keres szabadulást. Az említett fiska-
lisnak ilyen érzékeny szíve van. Megsajnálta a kény-
szerházasságban élő színésznőt és elhatározta magá-
ban, hogy *Novák Irént* elváltatja az urától, ha tör-
rik, ha szakad.

Fiskális ravaszsággal megismerkedett a férjjel.
Szép szóval, a férfini lovagiasságra való hivatkozás
minden fegyverével rávette őt hogy ő indítsa meg
a válópört a színésznő ellen. Ajánlkozott ügyvédnek
— még pedig díjmentesen.

Megindult a válópör. Hogy röviden eredményre
vezessen, az ügyvéd hűtlen elhagyás vádjával gya-
nusította meg a szegény színésznőt. Ő nem védeke-
zett ellene. Beismert mindent, amivel vádolták és
amit soha el nem követett, csak hogy szabad legyen.
A válópör most már ment, mint a karikacsapás.
Tegnap délelőtt volt a budapesti törvényszék előtt az
utolsó békítési kísérlet. Az asszony nem is jelent
meg, a férj pedig kérte a válás kimondását. Néhány
nap múlva — hála *Polónyi Géza* új válási törvé-
nyének — öfelsége a király nevében fogják *Novák*
Irént elváltatni hitese urától.

A válópör ügyvédje, *K. S.*, csak egy dolgot
kötött ki ügyvédi honorárium fejében: *Novák Irén*
kötelezi magát a válástól számított két éven belül
— újra férjhez menni. Így azután ne lepődjön meg
az aradi közönség, ha a letűnő *H.* helyébe rövide-
sen az ábcé egy másik betűje kerül...

HIREK.

Az orvosok harca.

Az orvosok jelenlegi harca a pénztárral
szemben újból beigazolta azt a régi tényt,
hogy sohse egészséges szervezkedés az,
amikor nagy urak intézik a szegény em-
berek dolgait. A díszmadarak nem lehet-
nek a kopott verebek szószólói. Az orvosok
se igen fognak addig boldogulni a pénz-
tárral szemben, míg orvosi előkelőségek
intézik el a nyomorgók kenyérharcát, csak
akkor, ha majd azok kerülnek a vezető
helyre, kik éhes gyomorral fogják a ma-
guk és társaik jogait kiküzdeni. Mert az
éhes gyomrot se miniszteri mosolylyal se a
szegények könnyeivel nem lehet jóllakítani.

Az orvosokról, az álhumanizmus eme
valóságos bolondjairól föltételezik, hogy
majd hajlandók lesznek éjjel-nappal irká-
lni, szaladgálni, a butasággal küzdeni, sőt
— hagyjuk utoljára — talán még gyógyít-
tani is egész éven keresztül családonként
három koronáért. Azért említettem utoljára
a gyógyítást, mert vajjon hihető-e épen a
munkás elem, mely a végzett munkát ér-
tékelni is tudja, hogy az orvos elsőrendű
kötelességei közé fogja sorozni a legfonto-
sabbat és a legnehezebbet, t. i. a becsü-
letes gyógykezelést akkor, amikor a keze
már eleve meg van kötve s egyes esetek-
től eltekintve mást, mint célszerűtlen vagy
nem egészen megfelelő ritkán rendelhet?

S vajjon hihető-e a munkás, hogy akár
kirendelt, akár szabadon választott orvosa
nemcsak őt, de feleségét, gyermekeit is
lelkismeretes kezelésben fogja részesíteni
egész éven át, szóval házi-orvosa lesz évi 3
korona díjért például egy olyan városban,
hol az egyszeri orvosi látogatási díj mini-
muma belügyminiszteri rendelet értelmében
3—4—6 koronában s éjjel ezek kétszeresé-
ben van megállapítva?

Vajjon remélhető-e valaki, hogy meg-
betegedése esetén az orvos mindent félre-
telve rohanni fog a betegágyhoz s őt fal-
gyógyulásáig naponta szorgalmasan látó-
gatni is fogja, midő pl. — s ez a leggya-
koribb eset — a beteg olyan messze lakik,
hogy az agyonhajszolt orvos kénytelen ko-
csira ülni s ha ezt megtette — már egész
évi fizetését elpocsékolta, nem számítva,
ha véletlenül olyan operációt kellett sür-
gősen végeznie, amiért pl. az egyetemi
professzorok testvérek között több száz
koronát szoktak számítani? Milyen ked-
vel gyógyítson aztán az orvos?

Mind Ezeket a pénztárnagyon jól tudja,
és mégis, hogy van az, hogy megalázóan
viselkedik az orvosokkal szemben? Talán
nagyon bizik az orvosi kar hagyományos
együgyűségében?

Mindenesetre bizik. De azért nem ezen
fordul meg a dolog, hanem azon, hogy
slendrián fizetésért slendrián munkát vár.
Bizik abban, hogy az orvosok a pénztár
intencióját titokban meg fogják érteni s a
körülményekkel megalkudva a távdiagno-
zis és távgyógyítás kényelmes mezejére
lépnek, a súlyosabb betegeket a kórházba
utalják s ha egyszer másszor, amikor arra
felé vezet az útjuk, talán mégis látogatják,
de egyébként csak elkerülhetetlenül su-
lyos esetekben, vagy olyankor fog-
nak csupán „megjelenni” (ugylátszik ez a
fő) amikor a beteg már nagyon elége-
detlenkedik, vagy főjelentéssel fenyege-
tözik.

Ha a szellemi munka alábecsülését
mi, orvosok, hallgatagon tűrjük, akkor ne
csodálkozzunk aztán azon, hogyha a „sze-
retet törvénye” nemcsak nálunk, de
minden más szellemi foglalkozásnál miha-
marabb megtermi méltó gyümölcseit.

Horváth Kornél dr.

— Aradi küldöttség Apponyinál. Április hó
3-án délután indul egy küldöttség Budapestre,
hogy Apponyi Albert gróf miniszternek a dísz-
polgárrá való megválasztásáról szóló okmányt
átadja. A küldöttség tagjai: *Varjassy* Lajos
polgármester vezetése mellett *Barabás Béla dr.*,
Gutzajahr Mihály, *Kristyórá János*, *Kovács Vince*,
Lukácsy Lajos, *Müller Károly*, *Műlek Lajos dr.*,
Nagy Sándor dr., *Péterffy Antal*, *Steigerwald*
Alajos, *Szántay Lajos*, *Szudy Elemér*, *Tabako-
vits Emil*, *Varjassy Árpád* és *Opre Péter dr.*
Thaly Kálmán díszoklevelét rem veheti át a
küldöttségtől, mert, mint egy ma érkezett táv-
iratból értesülünk, *Thaly*, akit súlyos szembá-
jától sikerült műtétrel szabadítottak meg orvo-
sal, a budapesti *Vörös Kereszt* kórházban feks-
zik.

— *Barkóczy* ellen fegyelmet indítanak Buda-
pestről írják: *Barkóczy* miniszteri osztály-
tanácsos ügyéről ma Apponyi Albert vallás-
és közoktatásügyi minisztert is értesítették.
Azt hiszik, hogy Apponyi föltétlenül megindít-
tatja ellene a fegyelmi eljárást. Másrészt olyan
hírek is hallhatók, melyek szerint *Barkóczy* —
látva azt a heves támadást, melyet a lapok
kivétel nélkül ellene intéztek — valószínűleg
be fogja adni a lemondását.

Érdekes, hogy a függetlenségi párt részé-
ről éri majd nem a legkeményebb kritika *Bar-
kóczyt*. A p. r. hivatalos lapja, ugyanis, ezt
írja:

— A nyilvánosság ítélését követeli, hogy
az államnak egyik funkcionáriusa a törvény
fölé helyezi magát, negligálja s lekicsinyli a
rendekeztetést és tüntet ellene. Nagyon vesze-
delmes dolog, ha épen az állami tisztviselők
mutának példát arra, hogy az ő privát meg-
győződésük nekik fontosabb, mint a törvény,
amelynek ők a végrehajtó közeg. Természe-
tes, hogy a lelkiismereti szabadság is szent
dolog és *Barkóczy* bátor is vigyázhat erre a
szabadságára, de majd csak akkor, ha már
nem lesz az állam hivatalnok. Amíg a minisz-
tériumban marad, addig az a legfőbb köteles-
sége, hogy a törvényeket fel ne rugja és ha
mégis megteszi, akkor ne vonjon naiv k fog-
ások mögé és ne takarozzék azszal, hogy nem
a törvény írja elő a házassági szertartás el-
kettijét, hanem csak valami miniszteri rendelet.
A törvény nem illemszabály és nem ír-
hatja elő, hogy a házassági aktus alkalmával
mindenki — még a véglegény tanuja is — illo-
mosan viselkedni tartozik.

Bródy Erő dr. országgyűlési képviselő
Barkóczy miniszter tanácsos eljárása miatt
azonban interpellációt intéz Apponyi Albert
gróf vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. Az
interpelláció kérdi a minisztert, mit szándéko-
zik tenni *Barkóczy* ellen?

Éjjel jelentik: A néppárt ma este a *Bar-
kóczy* ügyben értekezletet tartott. Többek fel-
szólalása után kimondották, hogy a párt sikra
fog szállni a vallás szabad gyakorlata érdeké-
ben és *Barkóczyt* dicséretes viselkedéséért vé-
delmébe veszi.

— A Gyermeknap Budapesten. Fővárosi tu-
dósítónk jelenti: A gyermekvédelem mai ün-
nepnapja, amelyet az Országos Gyermekvédő
Liga páratlan lelkesedéssel és buzgalommal
készített elő, megmozdította és az utcára szó-
lított az egész fővárost, amelynek a szíve-

A Széchenyi—Vanderbilt-pár Budapesten.

Akiket üldöz a nyilvánosság.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 2

Bármennyire kerülnek is Széchenyi László grófok a nyilvánosságot, a nyilvánosság nyomukban és szinte üldözi őket. A budapesti Hungária szálló dunaparti ablakai előtt már hajnalban nagy sokaság gyűlt össze és sóvárogva néztek az ablakokra. Volt közöttük igen sok kérvényező, bankalapító, birtokparcellázó és egy-két kivándorlásra csábításért elítélt ügynök. Az új párnak már tegnap felkínálták az egész országot a volt a nézők közt olyan is, aki Kossuth Ferenc bícsi látogatását Széchenyi László gróf és Vanderbilt Gladis Budapestre érkezésével hozta kapcsolatba.

Széchenyi Vanderbiltek már nyugodtan élvezhetik a magyar haza minden szépségét. Fejedelmi lakosztályuk ablakaiból látják a gyönyörű budai hegyoldalt, arrább a királyi várakat. Alattuk a Duna hőmpölyög, gőzökkel a hátán és a korró sok sétálójával, egy világ-város benyomását teheti Vanderbilt Gladisra, a sovány, kis milliárdosnéra.

A fiatal asszony tegnap óra, amikor vacsorájukat is főhőzatták a lakosztályukba, nem mozdult ki a szállodából. Nyolc órákor még mélyen aludt és látogató ez időpontig nem is jelentkezett.

Vanderbiltek különben is nagyon tartózkodón viselkednek és kerülik, hogy feltűnést okozzanak.

A grófi pár ma reggel kilenc órákor kelt fel. A folyosón már egész sereg újságíró várta a komornyikot, Mészáros Istvánt, aki azonban ma sem volt hajlandó velük érintkezni és semmi érdemleges dolgot nem mondott el a grófi pár benső életéből.

Tíz óra tájban a folyosó már egészen megélénkült. Az újságírók élénken sürögtek forogtak és a legapróbb részletek iránt érdeklődtek, de a komornyik kapott utasításához hiven csökönyösen hallgatag maradt. Több hírlapíró beküldötte a grófhöz névjegyét, amelyet a komornyik jó borralaló fejében be is vett, de csakhamar kijött és a következőket jelentette ki:

— A gróf ur ömlesztősége nagyon sajnálja, de a hírlapíró urakat nem fogadhatja, nincs semmi mondani valója.

Tizenegy órákor Széchenyi István gróf telefonon érdeklődött a grófi pár foglaltságát. Délben megnyílt egy pillanatra a grófi lakosztály ajtaja és látható lett a grófnak sápadt, kissé rideg arca.

A komornyik ekkor bement és visszajött vetelekor így szólt a hírlapírókhoz:

— A gróf ur látta itt az urakat, kérdezte, hogy kicsodák. Mondtam, hogy újságírók, amire azt mondta, hogy hiába várnak, nem fogadhat sekit.

Délután az ifjú pár elhagyta lakosztályát. A grófnő egyszerű szürke utcai ruha volt. Gyalog mentek le az emeletről és a szálló előtt várakozó gummikerekű fiakerbe ültek. A kocsi az Andrássy-utra hajtott. A grófi pár hosszabb ideig tartó sétakocsizást tett, az Andrássy-uton és a Stefánia-uton végig hajtván néhány percre betértek a Park klubba, aztán visszahajtottak a Hungária szállóba. Este hét órákor a Nemzeti Kaszinóban kisebb társaság körében ebédelték.

Hogy mennyire dühöng a kíváncsiság az új pár látványos ága után, bizonyítja ez a kis eset:

Az Oktogon-kávéház előtt gyűjtő perselyt őriz szép asszonyokból szervezett gárda. Közülük dr. Erdős Zsigmondné, dr. Reiner Edéné és Bradmann Elza kisasszony. Tíz óra tájban egy fiatal pár érkezett az urnához s papírpénzt dobott bele.

— Amerikai pénz, dollár volt.

És a tömeg megkezdte a fiatal pár üldözését. Követték őket a Népszínházig, ahol kiderült róluk, hogy a Népszínház kötelékébe tartoznak.

Az aradi bankfiók.

Az első a vidéken.

A jegybank Magyarországon és Ausztriában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 2.

Azokat a számokat, amelyeket néhány hét előtt, az aradi pénzügyi forgalmi adataiból összesítve, Arad gazdasági életének krónikájában közöltünk, érdekesen egészítik ki az alábbi adatok. Az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjának 1907. évi működéséről szólnak ezek, amelyekből elsőnek az tűnik ki, hogy az aradi bankfióknak van a legnagyobb forgalma az összes magyar fiókjatek között. Miután ezidő szerint az Osztrák-Magyar Bank a gazdasági és hitelforgalmi élet középpontja, ezek a számok azt is mutatják, hogy Arad a gazdasági élet tekintetében a vidéken vezető helyen áll.

Az Osztrák Magyar Bank aradi fiókjának 1907. évi forgalmi adatait néhány hasonló vidéki városi fiókintézet adatainak mellé állításával az alábbiakban közöljük.

A bank pénztári forgalma: 568 716 000 korona.

A bank műveletek (leszámitolt váltók, engedményezett kölcsönök, stb.) forgalma:

Arad	78 335 117 korona
Debrecen	73 648 000 "
Temesvár	75 218 000 "
Szeged	24 404 000 "

A váltó leszámitolások egész évi összege a következőképpen váltakozik:

Arad	66 084 000 korona
Debrecen	64 590 000 "
Temesvár	61 706 000 "
Szeged	23 188 000 "

A helyi váltók álladéka az 1907. év végén:

Arad	12 979 000 korona
Debrecen	15 932 000 "
Temesvár	9 841 000 "
Szeged	4 308 000 "

Érdekes azt az arányt is megállapítani, a melylyel az egyes bankfiókok váltóleszámitolásának forgalma az előző évhez képest emelkedett:

Arad	16 780 000 kor. val
Debrecen	12 293 000 "
Temesvár	20 208 000 "
Szeged	3 212 000 "

A négy fiókintézet múlt évi tiszta jövedelmét a következő számok állítják egymás mellé:

Arad	507 000 korona
Debrecen	507 000 "
Temesvár	386 000 "
Szeged	122 000 "

Ezen számok kiegészítésül még ezt említsük föl, hogy a fiók üzleti költségét 192 000 koronát tettek ki.

A múlt évi forgalom szép adatainál is örvendős képe van annak a fejlődésnek, amelyet az aradi fiókintézet az egyes üzletágakban a legutóbbi évek során tett. Ezt a következő táblázat tünteti föl.

Pénztári forgalom 1904-ben: 243 206 000, 1905-ben: 318 280 000, 1906-ban: 427 951 000, 1907-ben: 568 716 000.

Bank-műveletek 1904-ben: 22 254 000, 1905-ben: 34 148 000, 1906-ban: 57 846 000, 1907-ben: 78 335 000.

Tiszta jövedelem 1904-ben: 59 878, 1905-ben: 139 266, 1906-ban: 322 360, 1907-ben: 507 000.

Váltó-leszámitolás 1904-ben: 20 823 000, 1905-ben: 31 285 000, 1906-ban: 49 295 000, 1907-ben: 66 084 000.

Helyi váltók 1904-ben: 5 660 000, 1905-ben: 8 635 000, 1906-ban: 9 642 000, 1907-ben: 12 979 000.

Az Osztrák Magyar Bank aradi fiókintézete ezek szerint az utóbbi négy évben hatalmas lendületet vett; a forgalom adatai megkészenedtek, sőt háromszorozódtak, a múlt évi tiszta nyereség pedig közel tizszerese a négy év előttiének. Ebben a fejlődésben, a fiókintézet mai pozíciójának elérésében kiváló érdemeket szereztek, sőt bármennyire is nagyok, az aradi fiókintézet főnökének, aki jelentős tisztségekben nemcsak a banknak, de a helybeli piacnak érdekelt is eredményesen gondozta. Az ő vezetésével a fiókintézet a legnagyobb liberalizmussal viseltetett úgy a pénzügyi élet mint a vállalkozók és magán cégek hiteligényével szemben. Az ő működését nem sablonok irányították, hanem a jogos igények, a gazdasági érdekek fölismerése, s azoknak a legmesszebb határokig való gondozása. Ezek az érdemek elismerést nyertek az aradi pénzügyi élet legutóbbi évi jelentéseiben, amelyeknek csaknem mindegyike a legnagyobb foku dicsőréssel emlékezik meg az aradi bankfiók működéséről.

Az Osztrák Magyar Bank kimutatásával ezen helyi érdekességű adatokon kívül több általános jelentőséggel bíró érdekességet foglalnak magukban. Az már nem új dolog, hogy az Osztrák Magyar Bank váltó-leszámitolásának nagyobb része Magyarországra esik. A forgalomra pedig jellemző, hogy például Grácban és Brünndben, amelyek sokkal nagyobb városok Aradnál, az Osztrák Magyar Bank fiókintézeteinek évi nyereség alig valamivel nagyobb az aradinál (Grác 568 000, Brunn 609 000). De nevezetesebb ennél, hogy az osztrák fiókintézetek egész sora: Budweis, Iglau, Rovereto, Trient, Mixburg, Drohobice stb. passzív, azaz a fiókintézetek jövedelmét nem fedezték a kiadásokat. Magyarországon azonban egyetlen fiókra se fizetett rá a bank; még a legkisebbnek, Máramaroszigetnek is 31 000 kor. nyeresége van. Ennek az a magyarázata, hogy az osztrák nagy pénzügyi intézetek a hiteligények kielégítésében nagyobb versenyzői a jegybanknak, mint a magyar központi bankok.

TANÜGY.

(—) Felvételi pályázat. Az aradi állami tanítóképző-intézetbe a vall. és közokt. miniszter az 1908/9. iskolai évre 30 növendéket vesz fel. Több növendék ingyenes, földijás, vagy ösztöndíjas helyet kap. A vall. és közokt. miniszterhez címzett és egy koronás okmánybéllyel ellátott folyamodványokat 1908. május 31-ig kell a tanítóképző-intézet igazgatóságánál beadni. Ugyanott a pályázat feltételei is megtudhatók.

Mese egy csomó ezresről.

Sikkasztással vádolt aradme- gyei birtokos.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 2.

Különös bűnpörben folytatott vizsgálatot az aradi kir. ügyészség. Egy aradmegyei földbirtokost egy nagy összeg sikkasztásával vádoltak meg s utóbb kiderült, hogy nem igaz a vád.

Az eset részletei ezek:

Néhány héttel ezelőtt egy budapesti sertés-nyakkereskedő 47.000 koronát küldött egy eleki gazdag földbirtokosnak, aki sertések vételével is foglalkozik, hogy vásároljon neki malacokat. A földbirtokos megkapta az összeget és azonnal írt a budapesti kereskedőnek, hogy néhány nap múlva az első szállítmány megérkezik.

A kereskedő nyugodtan várta a küldeményt. Nyugalmát azonban megzavarta az a levél, amelyet egy aradi ismerőstől kapott.

Az illető jóakarattal arra figyelmeztette a kereskedőt, hogyha nem siet, a 47.000 koronája elveszett, mert az eleki földbirtokos teljesen tönkrement vagyonilag s a reábizott nagy összeget sikkasztotta.

A budapesti sertésnyakkereskedő kétségbeesetten jött Aradra s itt egy ügyvéddel azonnal följelentette az ügyészségnél az eleki birtokost sikkasztásért, egyben a 47.000 korona erejéig bűnügyi zárlatot kért annak minden birtokára.

Az ügyészség megindította a vizsgálatot, a vizsgálóbíró pedig elrendelte a vagyonra a bűnügyi zárlatot.

A budapesti kereskedő, aki még mindig Aradon tartózkodik, időközben arra gondolt, hogy talán mégis jobb volna, ha kiutazna Elekre és ott közvetlen tapasztalatai alapján győződne meg arról: milyen anyagi viszonyok között él az eleki birtokos? Tényleg ki is ment a községbe, ahonnan ma érkezett vissza. Ennek a látogatásnak eredményeképpen pedig a kir. ügyészség megszüntette a birtokos ellen a vizsgálatot. Ugyanis a kereskedő meggyőződött arról, hogy az eleki földbirtokos nem sikkasztotta el a pénzt, hanem még sokkal nagyobb összegű bevásárlásokat tett s épen ma akarta a sertéseket Budapestre küldeni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Bőregér, vig. opera. (C. bérlet.)

Sombat: Pillangó kisasszony, opera. (A. bérlet.)

* A Gyermek premiérje. Hátfőn bemutatás előadás lesz a színházban. Ekkor lesz Abonyi Árpád új drámájának, a *Gyermek* nek premiérje. A dráma a budapesti Nemzeti Színházban került színre és olyan határozott sikert aratott, hogy még mindig műsoron van. Az aradi színház igazgatója az összes vidéki színpadokat megelőzve mutatja be ezt a hatásos drámát. A főszerepeket K. Kápolnay Juliska, H. Körössi Juci, Zalay Margit, Kun Irén, Szilágyi Bert, Keszler, Hunyady, Bort, Delli játézzák.

* Bosznay István tárlata még csak a mai napon látható. Nyitva reggel 8 órától este 8 óráig a Weiss és Klein könyv-, papír és zene-műkereskedés szalonjában. Szabad bemenet.

* Mezőgazdaság Dániában. Abány ház, annyi szokás. Ugyan ez áll a különböző nemzetekre is. A hány ország, annyi féleképen élnek annak lakosai, szokásuk, életmódjuk, szokásaik, megélhetési viszonyaik teljesen elütöttek egymástól. Rendkívül érdekes és tanulmányos az a mozgókép, mely az *Uránia* színház pénteki műsorán *Dánia* mezőgazdaságát mutatja be a közönségnek. Sok olyan dologgal ismert meg bennünket ez a kép, amiről eddig még csak sejtelmünk sem volt. Megismerjük ennek az idegen nemzetnek szokásait, miként használja ki a különös éghajlat mellett földjét, mint teszi azt terroiré, milyen eszközök állnak ehhez a munkához rendelkezésére? Még a lakosnak is érdekesek az ilyen speciális népszokások, melyeket a kinematográfion keresztül élethű másolatban ismer meg az érdeklődő. Az *Uránia* színház egyik legfőbb célja a közönséget olyan jelenségekkel megismertetni, melyek megismeréséhez egyébként nem juthatna és ezt a feladatot fényesen, a közönség legnagyobb meglepődésére oldja meg az *Uránia* színház.

* A nagymama A színház énekes személyzete nagy ambícióval készül *Máder* Rózsó új énekes vígjátékára, a *Nagymamára*, amely a budapesti Népszínház Vigopera negysikerű műveordarabja.

Lassan, lassan ...

Megint a bankbizottság.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 2.

Nagyszerűen ért ahhoz a koalíció, hogy minél jobban kihuzza az ugynevezett átmeneti kormányzás idejét. *Kossuth* Ferenc tegnapi kihallgatása után mindinkább bizonyossá válik, hogy a katonai kérdések mihamarább napirendre kerülnek. Csak azért, hogy a koalíció megint időt nyerjen. No meg azért, hogy megszabaduljon a folyton kísértő nemzeti hadsereg árnyától.

Ma egyébként a bankbizottság is ülést tartott. Elhatározták, hogy határozni fognak. Hiszen várhat még az ország.

Távirati tudósításunk:

A bankbizottság ma délután öt órakor *Batthyány* Tivadar gróf elnöklése alatt ülést tartott.

Batthyány bejelenté, hogy az albizottság kedden délelőtt megállapította a szakértők elé terjesztendő kérdő pontok szövegét, amelyet a bizottság minden tagjának megküldött. Az albizottság második feladata megállapodni a szakértők személyében. Erre nézve még nem határoztak, csupán abban állapodtak meg, hogy a meghívásokat nem testületek szerint, hanem ad personam eszközlik. A kérdőpontokat levél kíséretében küldik majd meg a szakértőknek és a levélben azt is felemlítik, hogy a szakértők nem tartoznak minden kérdésre felelni.

Az elnök előterjesztése felett hosszabb vita keletkezett, amelyben résztvettek *Holló* Lajos, *Hoitsy* Pál, *Szél* Kálmán, *Nagy* Dzsó és *Szivadk* Imre.

A bizottság azután elfogadta *Batthyány* előterjesztését. Éber Antal felszólalása után

Wekerle Sándor miniszterelnök ismerteti azon megállapodásokat, amelyek a kormány az osztrák kormánnyal a kiegyezéssel kapcsolatban létesített és konstatálja, hogy a megál-

lapodások nem szolgálhatnak jogi akadályként annak, hogy a bankszabadság megszüntével a törvényhozás a külön magyar jegybank felállítását elhatározhassa.

Mindenütt van szerelem.

★

Az éjjeli szerelmi tanyák mulató vendégei a *Csernovits* Péter-néban azt vették észre a múlt éjszaka, hogy egyik ház előtt megállott a mentőkocsi. Ritka esemény, amelynek megbámulására még éjszaka is találkozik elég kíváncsi. Össze is verődött vagy harminc ember a ház előtt.

Az éjszakai csendhez mértén némán és szótlanul várták a történendőt. Miért jött a mentőkocsi? Mi történt a perditák tanyáján?

Találgatták. Talán valami idegen járt ott, az lett hirtelen rosszul és nincs senkije, aki haza vigye, azért a mentők veszik gondjukba. Vagy talán a vidám mulatók magyar szokás szerint kére kaptak és sebesültje van a mulatságnak? Elseje van s ilyenkor több jut az alkoholra, nagyobb a virtus is.

Az eset kezd titokzatosabbá válni. Egyfogatu bérkocsi áll meg az ajtó előtt. Abból *Török* Lajos rendőrtisztviselő száll ki és vele *Prohászka*, László dr. tiszt orvos.

Rövid negyedóra múlva a mentők egy letakart emberi testet hoznak ki. A bámeszködők között sokan vannak, a kik megismerik az eszméletlenül és mozdulatlanul fekvő — perditát.

No, ha ennyi az egész, hogy csak egy leányt visznek el a házból a kórházba, akkor nem volt érdemes itt az áprilisi hideg esőben ácsorogni.

Gyerünk odább.

A beteget betették a mentőkocsiba és lassú ügetéssel vágat a sötét utcákon át, hogy a kórházhoz érjen.

Bent az örömtanyán, minthogy félórát szünetelt az üzlet, hallgatott a zongora, az asszonyosság kiadja a jelszót: hajrá, mulassunk tovább, pótoljuk az elmulasztottakat.

— Utóvégre én nem mehetek csódbé, mert egyik leányom, nem tudta megtanulni, hogy a szerelem nem erre a helyre való. Mért nem vett példát rólam? Annyi évet értem meg és még sohasem voltam szerelmes!

— No ja! Nincs igazam cugszfűrer ur, — fordult ónagsága egy hatalmas glogováci fiú felé, — hová lennék én, ha mindenki beleszeretnék, aki itt megfordul?

— Sie ham recht, na ja! — Hagyja helyben az igazságot cugszfűrer ur Flinta.

*

Jámor Juliska azonban másképp gondolkozott. Ámbár szegény az éjjeli mulatóhelyi rangsorban azonnal a tulajdonosnő után következett s rideg üzleti szempontokból kellett az olcsó szerelmet követitenie, mert ő volt a gazdaság vezetője, mégis szerelmes volt. Huszonkét éves korában még a perditá sem mond le minden boldogságról.

A kórházban ugyan nem akarta megvallani, hogy azért szedett be a mindig keze ügyében volt szublimát pasztillákból négy darabot, mert az a férfi, aki: ő mondott istenének, az utóbbi időben elhidegült s egy másik kártyánre vetette szemét; de a házkutatás alkalmával megtalált levél szépen beszélt.

Jámor Juliska hosszú ideig szorgalmas és törekvő volt, hogy a közönséges perditá sorból a ház élére kerüljön s így csak egy férfivel osztotta meg szerelmét. Hosszu, megható írásban íratja el boldog napjait. Az ő szíve bánata is megrázó.

Szerelme nagy és mélységes volt. Elettével fizet érte.

Hogy is mondják a „*Varáskeringő*”-ben: „Szépen szól a szerelem, mindenféle hangszereken.”

déseket megértő, nemes szívű emberbarátai meghatón nagy arányokban sietnek a nincsetlenség nyomorgó, a szeretet melegét, áldását nélkülöző gyermekek anyagi és erkölcsi fösegítésére. Nem jelzi a naptár piros betűvel ezt a napot, mégis ünnepl színe van a főváros utcáinak. Lépten-nyomon látni valakit, ami nem illik bele a hétköznapi szürkeségbe, ezernyi ötlettel, ami mind a gyermeknapot szolgálja. Mindenekelőtt az utcán hullámszó nagy tömegek teszik mozgalmassá a napot. A jóteknő hölgyek szíves serege hihetetlen buzgalommal gyűjti a gyermekvédelem oltárára adakozók filléreit, amelyek a két nap alatt előreláthatóan tekintélyes vagyona szaporodnak. A mai napon sok ezer korona gyűlt össze a nemes célra.

— **Megadóztatható-e a vízdíj?** A jogügyi bizottság ma tartott ülésében az aradi háztulajdonosokat s közvetve az egész lakosságot is érdeklő jogi esettel foglalkozott. Domány József háztulajdonostól a pénzügyi hatóság a lakótól beszédett vízdíjak után is adót követelt. Domány ez ellen a közigazgatási bizottsághoz felebbezett. A bizottság áttette az ügyet a jogügyi bizottsághoz vélemény, adás végett. Az ügy előadója, Jegesi Károly dr. alügyész a törvényszövegre és egy hasonló esetben hozott közigazgatási bírói ítéletre hivatkozva azt mondotta, hogy az adó kiróvása helyén való. Ezzel szemben Steinhardt Mór dr. és Rosenberg Miksa dr. bizottsági tagok azt vitatták, hogy a vízdíjak nem adóztathatók meg, mert ezek nem a háztulajdonos nyersjövédelmét alkotják, hanem csak ő közvetíti, illetve beszédi a lakótól és átadja a vízműnek. Azért meg kell tudni, vajjon mennyi vízdíjat szed be a háztulajdonos. Ha csak annyit, amennyit befizet a vízműnek, akkor adóval nem róható meg, ha többet, akkor csak a többlet róható meg adóval, mert az jövedelem, melyet esetleg a vízvezeték vezetési költségei fejében szed a házigazda. A törvény szövege nem lehet mérvadó ma, mert az akkor készült, mikor Budapesten bevezették a vízvezetékét. Aradon egész más viszonyok vannak, mert itt nincs vízvezetési kényszer, tehát nem is lehetne általánosítani a jogelvet. A bizottság elhatározta, hogy megkeresi a vízművet és a felebbező háztulajdonos által befizetett vízdíjak összegéről kimutatást kér.

— **Az új iskolák pályázatai.** A gazdasági szék holnap délelőtti felül órákor rendkívüli ülést tart, amelyben a hat elemi iskola építésére beérkezett pályázatokat bontják fel és vesznek fel az eljárásról jegyzőkönyvet. A pályázatokat kiadják a mérnöki hivatalnak és a szamvevőségnek, hogy a számításokat végezzék el s a három legelőnyösebb ajánlatot hozzák javaslatba. Az építkezés odaítélése felett az építészeti bizottság fog dönteni.

— **Székely-ünnepély** Aradon. Abból az alkalomból, hogy az aradi Székely Othon Nagy György dr. országgyűlési képviselőt dísztagjává választotta, Nagy György dr. szombaton Aradra érkezik néhány képviselőtársával és részt vesz a Székely Othon által szombaton rendezendő ünnepségen.

— **Szerencsétlenül járt herceg.** *Meiningenből* jelentik: Ernő meiningeni herceg egyetlen fiát ma délelőtti Münchenben egy villamoskocsi elgázolta és egyik lábát tőből levágta. Az ifjú herceg állapota életveszélyes.

— **Diáksztrájk egy gimnáziumban.** *Naszódról* jelentik: Az ifjú alapítványi román gimnáziumban diáksztrájk keletkezett. A hatodik

gimnáziumi osztály tanulói egy újonnan kinevezett tanár kiméletlen bánásmódja miatt sztrájkba léptek és az előadásokat nem látogatják. A növendékek sztrájkbiztonságot alkottak és állandóan a sztrájktagyán tartózkodtak. A gimnázium igazgatója és tanári testülete teljes szigorral lépett fel a diákok ellen és kizárással fenyegette őket, ha nem járnak az előadásokra. Ezek azonban nem ijedtek meg, hanem követeléseiket pontokba foglalták és azzal a kérelemmel adták át a tanári karnak, hogy ha kívánságaikat nem teljesítik, feljelentést tesznek a tankerületi főigazgatóhoz amlatt, hogy egyes tanárok meg nem engedett, sőt tiltott tankönyveket használnak. A fenyegetés használt és a tanári kar sietett a diákok követeléseit teljesíteni. A kolozsvári főigazgatónak azonban most tudomására jutott a dolog és megindította a vizsgálatot.

— **Fegyelmi vizsgálat egy őrről ellen.** Szombathelyről jelentik: A szombathelyi közjegyzői kamara fegyelmi választmányára Laky Krisztof kúriai bíró, törvényszéki elnöklésével tartott ülésén elhatározta, hogy a lipótmézai tébolydában gyógykezelés alatt álló Apáthy Gyula kir. közjegyző ellen sikkasztás miatt megindítja a fegyelmi eljárást.

— **Millió sikkasztás.** Frankfurtból jelenti egy távirat: A „Frankfurter Zeitung” Madridból értesítést kapott, hogy az állami levélménypénztárban nagyarányú sikkasztásoknak jöttek nyomára. Az elsikkasztott összeg nagysága hír szerint több millió. A tettes, egy magas állású hivatalnok, menekülőben van.

— **Új román pénztézet** Aradmegyében. *Lupta* lakarekpenztar részvényiarsaság cég alatt Borosjenőn új pénztézet van alakulóban. Az alapítók élén Burdan Tivadar dr. ügyvéd áll. A borosjenői román pénztézet alakítása érdekében a múlt évben is tettek kísérletet, de akkor nem jart eredménnyel.

— **A ségai ingyenykunya bezárása.** A ségai szegény iskolás és ovodás gyermekeknek ez idén tegnap adták az utolsó ebédet. Ez intézmény által naponta 80 gyermek jutott meg ebédhez. Arad a negyedében laknak a legszegényebb lakosok, kiknek gyermekei (nagybörzse cigány és román) méltán ráváltak utalva a jótéteményre. Arad város humanus társadalma a legmegelőzöbben karolta föl kezdetűl fogva ezt az intézményt, mely már 1904 óta gyakorolja jótékonyását. Az izletes ebéd előkészése után narancscsoki és cukorral kedveskedtek a gyermekeknek Pállos (Poliak) Samuclné, Kádár Gyulane és Kádár Jozsefné úrnők. Végül a gyermekek hata imát mondtak jótéteményért. Az ebédet nagyszámú érdeklődő közönség vett részt a városból is.

— **Tombola-est a Központi-szállóban.** Tisztelettel üdvözlöm a nagyérdemű közönséggel, hogy pénteken, április 3-án a Központi szálló éttermében nagy tombola-estély lesz, szabad bemelegítéssel. Egy tombola-jegy ára 60 fillér. A kijátékosra kerülő rendkívül szép és értékes tárgyak Lengyel Lőrinc kereskedő kirakatában láthatók. *Rónay János*, a Központi szálló tulajdonosa. 1481.

— **Benczy Gyula országghírű zenekara** Aradon. Április 2-án és a következő 6 napon a Benczy Gyula és öccse Elemér a Szabolcs és Nyírség 16 tagból álló zenekarával esténként a „Fehér Kereszt” szálloda belkerijében hangversenyez melyre a nagyérdemű közönség szíves pár fogását tisztelettel kéri Braun Gusztáv szállodás. — A hírneves cigányprimas tegnap és ma gyönyörűdte a Fehér Kereszt nagy és díszes közönségét, amely eragadtatással hallgatta csodás játékát. 1478.

— **Alkalmi vétel.** 400 darab kerti szék és 100 darab asztal — nyári vendéglő helyiség esetleg kerti helyiségekbe alkalmas, — olcsó áron eladó. A butorkészítő iparosok szövetségéről a 26. Péter uca 8. 1465.

— **Megbizható gyógykezelés.** Zavart emésztéssel ellátott egyének, kik étvágyhiányban, felfúvódásban, gyomorgöröcsökben és rendetlen székelésben szenvednek, a „Moll-féle seidlitz-por” használata által rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll-féle készítmény kéréndő az 6 gyári jelvényével és aláírásával.

— **Rumcompositio** 1 literhez 20 kr. *Likör aroma* 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

Időjárás.

Az aradi meteorológiai állomásról.

1908. április 2-án.

Előző este 10 órákor:

Légsulymérő: 753.5 mm.

Szélirány és erősség: északnyugati 5.

Borulat: 4 (általános borulat.)

Hőmérséklet C° 7.0

Április 2. reggel 7 órákor:

Légsulymérő: 754.2 mm.

Szélirány és erősség: nyugati 3.

Borulat 5. (esik)

Előző 24 órai csapadék 5 mm.

Hőmérséklet C° 3.1.

Légköri nedvesség százalékban 91.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A Sulkovszky—Tagányi válópör.** Néhány héttel ezelőtt megírtuk, hogy a *Sulkovszky—Tagányi* válópörben az aradi kir. törvényszék a házasságot a férj hibájából felbontotta és Tagányi Sándort az összes költségek megfizetésére kötelezte. Az ítélet ellen ma úgy a hercegnő, mint Tagányi jogi képviselője *felebbezéssel* élt. Az ügy ennek folytán a nagyváradi kir. ítéltábla döntése alá fog kerülni.

Húsvét első napján

este fél 9 órákor lesz megírtva a Nyomdász Szakegyletnek a „Guttenberg” dalárda közreműködésével a városiiget összes termelében rendezendő táncmulatsága.

CSARNOK.

A fátyol titka.

— *Rajz.* —

Írta: Zador Gyula.

2

— Meg is lehetsz. Komoly munkát végzünk, nem tivornyázunk. — Ezt is komolyan tud a fiatal Árpád. — De meg az átkozott vasuti utazás is — folytatva tovább — gyakran akadályul szolgál. Egy percnél késedelemért ott rokd az ember akár ma-napra.

— A mi ellen a férfi knk nem szokott kifogásuk lenni, különösen, ha Örvénybe a „Csak szoros ni!” egylet gyűlésére mennek — egészít ki Irma.

— Az igaz, hogy gonosz csont vagy, Irma.

— Hja! mi asszonyok igen előrelátók vagyunk és... és... de nem mondom. Jó lesz máskorra hagyni.

— Jobb is, ugyis gyanitom.

A ki Árpád törekvésébe be van avatva, e párbeszéd után azt fogja mondani, hogy Árpád kiűnő színész, de hogy Irma sem újonc már. Hja! mikor olyan jó mestere van. Belenézett ő most is Árpád kártyáiba, de, mint jó játész, nem vallott színt.

Most Irmán volt a sor a hálót úgy szőni, hogy szükség esetén ő is hasznát vehesse, ne csak Árpád.

— El a tréfával! Menj te csak Pád kám Örvénybe arra a kiváló fontossagu gyűlésre. Isten mentse, hogy ne én legyek oka a te elmaradásodnak. Azonban még sem mulasztatom el, hogy valamire ne figyelmeztesselek, mert azt már igen röstelném, ha meg nem történnék.

— Csupa fül vagyok!

— Tudod-e, mi van holnap?

— Kedd.

— És kedden?

— Csak gondolkodjál! majd rájössz. Kell tudnod. Vagy már e felejt üed?

— Holnap? holnap? ... Ejnye! — szól Árpád rövid gondolkodás után, mintha valóban

tudná hogy mi lesz kedden — igaz, teringette! hát most mit csináljak? Látod, kedvesem, pedig nekem a gyűlésről nem szabad elmaradnom. Mert, mert... No! már csak megsugom neked. Mert értekezni fogok ezen tétel fölött: „Férj és nő közötti viszonyról.” Mondhatom, pompásan sikerült; reményem fölött!

— Valóban?! — válaszolá Irma — Nem akarom idő előtt kifecsegni s vele aztán kedvedet elrontani, de hidd el, „tapasztaltam”, hogy e kérdést tanulmányozod. De hogy visszatérjek a holnap, ream nézve nem kevésbé fontos napra, mint a „Csak szorosan!” egyletre — még nem mondtad, hogy mi esz holnap?

— Kérlek alássan, ne faggass már annyit avval a kérdéssel, ugys sürgős az utam. Már tizenegy az óra! Mennem kell, Isten veled, kedvesem!

— Dehogy tizenegy. Rosszul nézted meg. Még csak háromnegyed tízre mult. Milyen szórakozott vagy. Már látom, hogy a holnap napról megelégedtél. Szegény Árpád! Nem csodálkozom én ezen, mert ami igaz, az igaz, hogy sok tanulmányt igényelt a fenti tétel. Ugy-e igazam van? Látod, a sok gond között nem jut eszedbe, hogy holnap — Irma napja van.

— Hahaha! Elhittetted magaddal, hogy én ezt nem tudom. Több évi házasságunk után rólam ilyesmit csak feltenni is! Irma, Irma! Csalódom, kedvesem! Most már megmondom. Csak azért hallgattam, csak azért nem szóltam, mert — nos! mit gondolsz? — mert... meg akartalak lepni.

— Ah! mit nem hallok?! Ugy-e avval meg akartál lepni, hogy elutazol? Valóban eredeti meglepetés!

— Igen is elutazásommal meg akartalak lepni, mert ez egyrészt a te érdekedben történt volna. De most már nem megyek sehova. Megtáviratoztatom, hogy „ő nagysága”, feleségem nem engedi.

Ezt az áldozatot Irma a férjétől épenséggel nem kívánta. Hogy miért, nemsokára kiderül. Rajta volt tehát, hogy férjét szándéka lemondásáról visszatartsa, amihez ugyan nem nagy rábeszélés kellett, mert Árpád már is megbánta, hogy hirtelenkedett.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A kisjenői fatarmelő részvénytársaság az 1907. első üzleti évében 12259 korona tiszta nyereséget ért el, ami az 1 millió korona alapítke 1.22% a és amit új számlára visznek át. A társaság erdő-állományát 8 476,991 koronára értékeli és erre 2 104,000 korona vételár hátraléka van. A részvénytársaság tudvalevően József főherceg ágyai erdőinek kihasználására alakult s egyik főrésztvényese az aradi Ländler Aladár cég.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 2

Kevés forgalom. 10 fillérrel magasabb árak. Amerikai 1/2-el magasabb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	11.53—11.54	11.39—12.39
Buza májusra	11.54—11.55	11.46—11.47
Buza októberre	9.85—9.86	9.79—9.80
Zab áprilisra	7.42—7.43	7.41—7.42
Rozs áprilisra	10.70—10.71	10.66—10.67
Tengeri májusra	6.47—6.48	6.48—6.49

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	648 75
Magyar hitelrészvény	752 —

Budapest-kőbányai sertéskereskedelese.

— Április 2. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammmig terjedő súlyban — fillérig; (súly) nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban — 26—128 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammmig terjedő súlyban 128—130 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammmig terjedő súlyban 130—132 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammmig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammmig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslelészám: Március hó 30 napján volt készlet 29,275 darab, március 31. napján főlhajtattott 431 darab, március 31. napján elszállított 128 darab, április 1. napjára maradt készletben 29,578 darab. A hizott sertés üzlet irányzata: Változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— Április 2. —

Fehérkereszt-szálloda. Kovács Jenő kereskedő Szegvár. — Bencsy Gyula zenekarfőnök Nyiregyháza. — Sáray Elemér zenekarvezető Nyiregyháza. — Lilienberg Sándor bérlo Budapest. — Fleischman Jakab kereskedő Budapest. — Lindner Dániel utazó Budapest. — Lukács Lajos utazó Budapest. — Weisz Ferenc bankigazgató Temesvár. — Haderer Emil utazó Budapest. — Krausz Sándor kereskedő Szarvas. — Blatt D. Mór utazó Budapest.

Központi-szálloda. Lorant Odön utazó Budapest. — Frank Gyula utazó Győr. — Singer Frigyes utazó Budapest. — Rédey Sz. Budapest. — Bloch Armin Miskolc. — Beretz Áron utazó Budapest. — Lang Andor utazó Budapest. — Friedmann Odön kereskedő Budapest. — Berkovits János utazó Budapest. — Deutsch Vilmos utazó Budapest. — Szekendy Pál intéző Sikula. — Veriner Andor utazó Budapest. — Berger Lipót utazó Budapest. — Sebestyén József dr. ügyvéd Borosjenő. — Takács Sándor utazó Budapest. — Kakujay Imre utazó Budapest. — Holländer Sámuel birtokos Csermő.

Vass-szálloda. Kiriczu Arzen tanító Agria. — Mandl Samu ügynök Budapest. — Argényi József és Fellner Árpád hegedűművész Budapest. — Visenmann Paula, Maróthi Jánosné és Grün Jánosné zenésznők Budapest. — Potacsna Maria, Birs Teréz. Kocsis Matild, Kocsis Albiné, Grösz Józsefné zenésznők Budapest. — Papp József építész Makó.

Pannonia-szálloda. Sterner Jakab tanár Gura-hon. — Márkucz József jegyző Barakony. — Eidenmüller Jakab fő birtokos Kiskor. — Jeturj Jenő gyakornok Kisjenő. — Csendes Dávid utazó Temesvár.

Nemzeti Színház.

Péntek, 1908. évi április hó 3-án:

C. bérlet.

C. bérlet.

A bőregér.

Operette 3 felvonásban. Meilhac és Halévy „Reveillon” című bohózata után írta: Haffner és Genée Richard. Fordította: Vezéry Odön. Zenéjét szerző: Strauss János.

SZEMÉLYEK:

Eisenstein	Hunyadi J.	Alfred	Faludi K.
Rosalinda	Wlassák V.	Falka, jegyző	Ladizslai J.
Frank	Leövei Leo.	Adél	Kállay Jolán.
Orlovsky	Zalai Margit.	Frosch	Szathmari A.

Készlet adata 7 órai órákor.

Nagyszerű látványosságok.

Új műsor.

Természet után. Tanulságos és mulattató képek.

Uránia színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. április hó 3-án, pénteken:

1. Mesés ikrek. Kacagató. — 2. Ir románc. Dráma. — 3. A gépiró kisasszony. Mulattató. — 4. Boszuálló bakák. Dráma. — 5. Mezőgazdaság Dániában. Tanulságos. — 6. Gyermekbátorság. Kacagató. — 7. Népelet a Keleten. Látványosság. — 8. Folyékony villamosság. A legmulattatóbb bohózat.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda. Előadások hétköznapokon délután 5 órától kezdve este 10 óráig.

Vasárnap délután 2 órától kezdve 10-g.

NYILTTER.

Kalap divat salon.

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönséget értesíteni, miszerint bécsi utamból haza érkeztem és válogatott izlésű modeljeim megérkeztek. Dusan felszerelt raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a legkényesebb igényeket ki tudom elégíteni. Az eladást a legolcsóbb árak mellett eszközölöm. 1491

Számos látogatásért esd Grünblatt Antónia női kalap divat salon. Arad, Szabadság-tér II. (A Glück-féle huszarnokkal egy házban.) Vidéki megrendeléseket gyorsan eszközölök. Egy tanuló lány főlvétetik.

8885—1908.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minisztérium rendelete értelmében ezeannel közhirrre tesszük, hogy a hadsereg katonai akadémiában és reáliskoláiban a jövő 1908—9-ik iskolai év kezdetén magyar honos ifjak részére összesen 325 hely fog rendelkezésre állani és betöltetni.

A részletes felvételi feltételek a városi katonai ügyosztályban betekinthetők.

Az érdeklődők a katonai akadémiák ismertetésére szolgáló „Tájékoztató”-kat a honvédelmi minisztérium segédhivatali főigazgatójától díjmentesen megszerezhetik.

Arad, 1908. évi március hó 28.

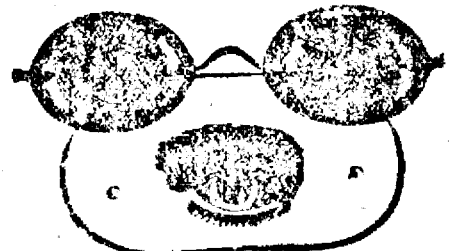
A városi tanács.

Elsőrendű látványosság Üzlet.

DICK SÁMU

Órák és látványosságok

Arad, Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Ez az óra javít mindennemű órákat két év jótállás mellett a legolcsóbb áron. Aradon tart mindennemű színházi látványokat a legkülömbözőbb kiállításban, legismertebb forgatott, orrcsüptető és szemüvegek arany ezüst nikkal és tükörbeváza csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmértékben, ber, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsüptetők orvosi rendelet szerint azonnal készítenek.

Olcsó árak, nagy megtakarítás!!

Angol öltöny és felöltő szövet ujdonságok megérkeztek a kizárólagos posztó gyári raktárba

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Angol női costum kelmék nagy választékban

Kerekes Pál

gép harlanya kötészete

ARAD, Kossuth-utca 66. szám.

Elfogad megrendeléseket új harisnyák megkötésére, használt harisnyákat megfejtésre. Készít mindennemű férfi női és gyermekharisnyákat minden színben és erősségben. Továbbá gamasnit, alsószoknyát, keztyűt, gyermek-ruhát, alsó inget és nadrágot trikót derekat, hálósapkát, térdmelegítőt stb. 531

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-utca sarok, a színház főbejáratával szemben, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad és vidéke nagyrabecsült közönségét, miszerint a közelgő idény beálltával raktáromat mindennemű bőrökkel felszereltem, melyből a legszebb és legjobb kivitelű 531

uri és hölgy cipőket készítek,

miért is becses rendelésüket kérem. vagyok kitűnő tisztelettel

Wolf J.

Költözőkódók figyelmébe.

Villanyvilágítás, villanycsengő berendezés és javításokat, petroleum lámpák átalakítását gáz és villanyra legolcsóbban, szakemberként végzem.

Lusztterek gáz és villanyra, gyári árban eladók, továbbá Auer égők, izzólámpák, gyöngyrojtok és üveg felszerelések. 1485

Diamant Ferencz,

Atzél Péter-utca 2., színház főbejáratával szemben. (Bohus-udvarban.)

Szőlőkötöző fonál

a legjobb minőségben.

Saját gyártású mindennemű

Gazdasági kötélárak,

Gabona zsákok,

vizhatlan és vitorlavázon

Ponyvák,

Szalmazsákok,

kárposztszerű és fonott

Lószőr 1483

a legjobb minőségekben, a legolcsóbban kapható az

Erdélyi és Bácskai Ipari raktár

Reich B. Károly Fia és Társa

Andrássy-tér 6. (Verbosház.)

Tápértékben leggazdagabb, Hatásában felülmúlhatatlan a Hajós-féle kellemes ízű Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

Ára egy üvegnek 2 korona. 241

Fagydaganatok elmulasztására Fagyviszketegség biztos megszüntetésére

kitűnő hatású szer a Hajós-féle

FAGYBALZSAM.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLIN

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fillér.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegje 70 fillér.

„Never“ amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb övszer. 6 drb. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Andrássy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

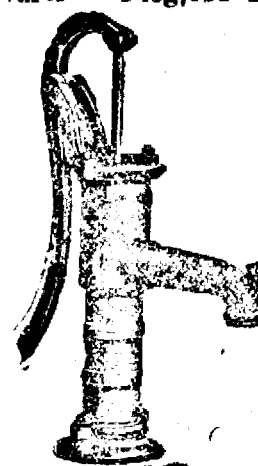
Borszivattyúk

a hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyú hengerből a bor utolra cseppig kifolyik, a szőlő magvak, a szőlő és egyéb tisztáltságot szonnal továbbíthatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem rontja, a gepozet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

Tűzi fecskendők

Selyő szelepekkel. Közönségesnek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatakor sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belső gummizozók, kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

elcsónobban és jobbak, mint bármely helyi vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

M. királyi szabadalmazott tűzi fecskendő és szivattyú készítő. 351

Arad, Kossuth-utca 27. sz.

712—1908. tkvi. sz.

Árverési hirdetmény és feltételek

A világi kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy az Aradi polgári takarékpénztár r. t. és csatlakozó Braun Vilmos gyulai cég végrehajtónak, Petkucz Illés pankotai lakos végrehajtást szenvedett elleni 570 korona és 150 kor. 50 fill. és jár. iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék, a világi kir. járásbíró területén levő, Pankota község területén fekvő, a pankotai 2099. sz. tkvben A. I. sor. 523. hrsz. a ház és beltelekre az árverést 890 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1908. évi április hó 23-ik napjának délelőtt 9 órakor Pankota község házában megrendelt nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladni fog.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 89 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Világos, 1908. évi január hó 29-ik napján.

A világi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Povolni,

kir. aljbíró.

1479

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

AJÁNLJUK.

Arcz-cremek

Fogpasták

Illatszerek

Fogkefék

Hőlgyporok

Szájvizek

Kölni vizek

Szappanok

Fogporok

Hajvizek

Fogcremek

Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfümeria nagykereskedése 351

ARADON.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A K i n e k

ismerettség híján

háztartásra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

A K i

eladni kíván

bort,
sorgorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A K i

bérbeadni kíván

bírtokot,
házat,
vadászterü-
letet,halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

A K i

mindenestét vétel vagy bérbevételei céljából keresi;

A K i

va amely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér csóit, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Kiadó!

Egy jó forgalmu kovácsműhely,
Aradon, Borona-utca 46. sz. alatt
kiadó. Érdeklődni lehet ugyanott
Drosnyák Gyula háztulajdonosnál.

Tavaszi Blouse Album

igen változatos eredeti francia
blouse mintákkal. Ára 1 kor. 50
fill. Aradon kizárólag **Ingyen I.**
és **Fia** könyvkereskedésében kap-
ható. 201

Az Aradi Villamossági

Részvénytársaság óvadékképes pénz
beszedőt keres. Felvilágosítás nyer-
hető a társaságnak Radnai-uti iro-
dájában. 1475

Könyvelőnő,

ki a gépirást is bírja, május 1-ére
állást keres. — Cim a kiadóhiva-
talban.

Fiatal ember,

ki írásbeli teendőiben jártas, azon-
nali alkalmazást nyerhet. Ajánla-
tokat fizetési igény megjelölésével,
„Gyakorlott“ jellegével a kiadóhi-
vatal továbbítja.

Intelligens

őzv. urinőnél jó házi koszt kap-
ható. Bővebbet Tökölly-tér 4. sz.,
ajtó 3.

Fa felügyelői

állás betöltésére óvadékképes egyén
kerestetik, évi fizetés 1000—1200
korona. Cim a kiadóban. 1482

Veszek könyvtarakat

és hangjegyeket. Minden újdonság
raktáron. Antiquarkönyvek. Könyv-
tárak berendezése. Nyomtatványok
elkészítése. Rongált dobozu levél-
papirok kiárúsítása. Égető appará-
tusok. Kölcsonkönyvtár. Kerpel Izsó
könyv- és papirkereskedése, Ara-
don. 212

Szőlőkaró eladó!

25—30 ezer drb 7 sukkos és 8—
10 ezer drb. 5%, sukkos tölgyfából
készült jó erős szőlőkaró eladó
Gálffy Gábornál, Guraszádon. 1375

Aradon,

a József főherceg-uton, a törvény-
széki palotával szemben nagyobb
telek eladó. Tudakozódni lehet
Dr. Momák Döme ügyvéd irodájá-
ban. 1363

Pankotán a Fő-uton,

a legjobb forgalmu helyen egy üz-
leti helyiséggel bíró beltelkes ház
szabad kézből eladó. Bővebb fe-
lvilágosítást lehet szerezni Dr.
Zoltán Emilnél Pankotán és Perl
Zsigmondnál Versecen. 1467MOLL-FÉLE
SEIDLITZ-PORA MOLL A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomor-
hajók, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzített székrekedés,
máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen
a jeles háziszer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy
lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettnek.Csak akkor valódiak, ha
mindegyik doboz Mollnak
védjegyét és aláírását tűn-
teti fel.MOLL-FÉLE
SÓS-BORSZESZMoll“ feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sósborszesz ne-
vezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény,
csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb nép-
szer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A. védjegyet
tünteti fel és „A
MOLL“
Frankfurt
am. und Jalt.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyer-
mek és felnőttek okserü bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1-80 fill.
Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely:

MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

5941

Videki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek.
A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott ké-
sítványokat kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD
gyógyszertáraiban.

K O H N M A R T O N .

1478

Teljes tiszteltetéssel

árusítok, nehogy a tömeges megjelenés a pontos és figyelmes kiszolgálást lehetetlenne tegye.

délután 3-7 óráig
délután 9-12 óráig ésA míg kizárólag ez az árúkeszlet tart a t. vevőközönség érdekében t. 6. május 1-ig naponta
a mai naptól fogva hasonló előnyös feltételek mellett bocsátom a n. é. vevőközönség rendelkezésére.

nem sorolható cikkeket

csipke és gypaju függönyök, szőnyegek, linoleumok, női és férfi ingek és az itt fel-
cérna és pamutvásznak, ruhakelmék, cretonok, delainek, asztalneműek, ággyarnitúrák,

és az abban felhatalmazott árukat u. m.:

előnyös feltételek mellett megvettém

sárg-tér (5.) összes árukat

Van szerencsém a n. é. vevőközönséget tiszteltetéssel értesíteni, miszerint Reiner S. Sándor és (Szabad-

ÉRTESÍTÉS.